

ÅRSPLAN OG TEMA – 2025
GUL OG RØD GRUPPE (3 – 6 ÅR)

INNLEDNING.

Planen gir en oversikt over hvilke tema vi vil arbeide med i barnehagen dette året. Sammen med langtidsårsplanen (virksomhetsplanen 2024-2029) og «oversikt over merkedagene vår og høst, er dette arbeidsdokumenter for personalet, en oversikt over barnehagens mål og innhold for eier, samarbeidsutvalget, foreldre og samarbeidspartnere.

I årsplanen finner dere en oversikt over hvordan vi har tenkt å arbeide med nye tema, og hvordan vi bruker tidligere tema for at barna skal oppleve "en rød tråd" i det vi til enhver tid arbeider med. Årsplanen og virksomhetsplanen er to dokument som utfyller hverandre og sammen gir informasjon i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehager.

- **Barnas innflytelse på sin barnehagehverdag:** Barnegruppen er aldersblandet fra 1-6 år, og det kreves planlegging på flere nivå, slik at det enkelte barn får være medbestemmende og medvirkende ut fra sine egne ønsker, forutsetninger og behov og at hvert barn sikres progresjon. Vår måte å forstå barns rett til medvirkning på, støtter seg blant annet til Berit Baes artikkel "Perspektiver på barns medvirkning i barnehage". Hun sier blant annet at en måte å forstå begrepet på er "at hvert barn har rett til å erfare at dets stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet". I hverdagen betyr dette at alle barn får støtte til å uttrykke seg, bli synlig og ha en betydning i sosial sammenheng. For oss betyr det at vi legger vekt på å se hvert barn, lytte til barns tanker og meninger, at barna skal være med å ta avgjørelser i egen hverdag, få ta del i demokratiske prosesser, og ha innvirkning på innholdet i barnehagen. Barn har ulike forutsetninger og ulike strategier for å fremme sine ønsker/behov. Hos de minste barna kan man se på kroppsspråk, humør og mimikk, mens de eldre barna kan være verbale, konkrete og direkte. Barnehagen gjennomfører derfor også barnesamtaler for den eldste gruppen. Vi er opptatt av den voksnes møte med barnet og hvilken betydning dette har på barnets mulighet for medvirkning. Vi skal bidra til at barna får mestingsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter. Vi vil legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagen i arbeidsmåter og innhold. Vi vil introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye erfaringer og opplevelse og på den måten sørge for progresjon for barna gjennom bevisst bruk av materialer, verktøy, bøker, utstyr og leker og gjennom tema og prosjektarbeid. De har som mål å lytte åpent og fange inn barnas innspill, skrive praksisfortellinger, gjøre formelle og uformelle observasjoner for så å legge dette (pedagogisk dokumentasjon) til grunn for vurdering, videre planlegging og justering av praksis.

Det er derfor utarbeidet to utgaver av årsplanen: en for gul og rød gruppe (3-6 år) og en for grønn gruppe (1 – 3 år). Barna får tilrettelagt aktiviteter i samsvar med interesser, behov, alder og modning. Det betyr at vi arbeider med barna i grupper, og at barna til tider gjør forskjellige aktiviteter og prosjekter. Det innebærer også at aktiviteter og tema kan avvike fra denne årsplanen, og at barnas dags- og ukerytme kan praktiseres fleksibelt.

Et godt og trygt barnehagemiljø for hvert barn; Årsplanen er, i samarbeid med foreldre, et resultat av de kunnskaper personalgruppen har tilegnet seg om barna i karusellen barnehage.

Holdninger til barns lek og vårt syn på barn generelt berører fundamentale sider ved vårt pedagogiske grunnsyn. Vi vet at barna som er betrodd oss, er forskjellig og har ulike behov og forutsetninger. Vi bruker mye tid på å finne tiltak som sikrer at det enkelte barn trives og er i utvikling.

Vi arbeider systematisk for å sikre hvert barn et trygt og godt barnehagemiljø i barnehagen. Vi legger vekt på å se og høre barn i lek og samvær med andre barn, og iverksetter tiltak eller aktiviteter for at barn som trenger det skal få hjelp til en bedre situasjon i barnegruppen. Barnas "stemme" gir som sagt føringer i hverdagen og utløser gjerne små eller store prosjekter hvor barna medvirker og medbestemmer ut fra sine interesser, behov og forutsetninger.

Vi synes det er særlig viktig at små barn møter voksne som er følelsesmessig engasjerte, har kunnskaper, evner og vilje til å se hvert barn, lytte, samspille og støtte barna på en anerkjennende måte, som fremmer trivsel, inkludering, vennskap, lek og læring, demokrati, mangfold og positiv utvikling.

Gjennom aktivitetene beskrevet i langtidsplanen (virksomhetsplan) og årsplanen, samt aktiviteter i dags- og ukerytmen, og barnas egne prosjekter gjennom året, får barna erfaringer innenfor alle fagområder omtalt i rammeplanen for barnehager i løpet av året.

Årsplanen er veiledende, da vi stiller oss åpen for barnas egne innspill og ideer, eller når vi ser det er behov for å ta opp andre tema. Det kan derfor være aktuelt å la nye aktiviteter og tema komme i tillegg til, eller i stedet for de oppsatte.

Ellers håper vi dere spør hvis det er noe dere lurer på. Hvordan eller hvorfor vi gjør de ulike tingene i barnehagen, osv. Vi vil prøve å hjelpe dere så godt vi kan.

Denne årsplanen har egen kalender hvor dere selv kan fylle inn aktiviteter det er viktig å huske. Det utarbeides en egen «oversikt over merkedager» vår og høst, som følger aktivitetene i denne årsplanen.

Hver måned vil dere i tillegg få tilsendt en utfyllende månedsplan i *Karusellnytt* (vårt månedsbrev) på e-post.

På barnehagens oppslagstavle i garderoben vil også månedsplanen og andre viktige opplysninger være tilgjengelig.

Dere finner virksomhetsplanen, årsplanen og annen viktig informasjon på vår hjemmeside <http://karusellen.barnehage.no/>

Håper den nye årsplanen vil være et godt hjelpemiddel for dere i hverdagen.

VI ØNSKER MED DETTE ET GODT SAMARBEID I TIDEN FREMOVER, OG AT BARNA VIL FÅ EN FIN OG LÆRERIK TID I BARNEHAGEN.

Hilsen: Anita, Aleksandra, Aasta og Marit

PRESENTASJON AV BARNEHAGEN.

Karusellen barnehage holder hus i en trivelig rødmalt villa, som ble oppført av arkitekt Per Geelmuyden Grieg i 1932. Karusellen barnehage leier huset av familien. Rommene i huset er store og lyse med god plass til allsidig lek og hverdagsaktivitet. Inngangen fører inn til barnegarderoben hvor hvert barn har tildelt sin plass. Stellerommet har inngang fra garderoben. Kjøkkenet er et sentralt og mye brukt rom i barnehagen, og er også gjennomgang for å komme inn til spisestuen og de to hovedstuene. Rommene er møblert med ulike soner, utstyr og materiell og er på den måten tilrettelagt for allsidig lek og aktivitet og progresjon til alle aldersgruppene. «Sovehuset» hvor små barn sover i egne vogner, er utformet med store vinduer som gir godt med dagslys og innsyn til de sovende fra både husets hovedstue og fra utelekeplassen. Ute området vårt har en gammel og vakker Rododendron hage som gir fine klatre muligheter for de store barna, og er akkurat passe ulendt i terrenget til å gi våre yngste gode motoriske hverdags utfordringer. På utelekeplassen finnes et leke hus med stor sandkasse og gjerde rundt. Den fine rutsjebanen og klatrestativet vårt er også populært og mye brukt av barna. Barna foretar mange spennende reiser i vår fine ”lekebåt”, og ser helt tydelig alle de farlige haiene som svømmer på lur like ved ☺ Barna kan også disse, eller boltre seg i lek med våre sykler og øvrige uteleker. Barnehagen disponerer også et hus til oppbevaring av uteleker. I dette huset er det innredet et lite atelier hvor mindre grupper av barn, sammen med pedagog, kan få utløp for sin kunstneriske kreativitet og blant annet få lære om teknikker, fargelære og om lys og skygge. Huset har store, hvite vegger som naturlig utgjør vårt eget Galleri.

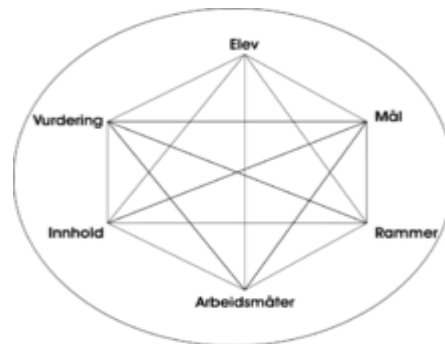
Friluftsliv: I Karusellen barnehage har vi valgt å legge vekt på det å være mye ute og bruke naturen og uteområdet vårt året rundt. Lek og aktivitet ute gir varierte utfordringer og opplevelser til både kropp og sjel, og erfaringer viser at det gir god sosial tilhørighet. Barnehagen ligger ved foten av keiserlige Ulriken og Svartediksområdet er en del av vårt nærmiljø. Mulighetene i nærområdene og utelekeplassen vår inspirerer til lek, aktivitet og undring året rundt. Skogsområdet rundt Montana er et populært og mye brukt turområde for barnehagen. Skogen byr på et godt utvalg av løvtrær og nåletrær, blomster og andre vekster, fugler, insekter og små gnagere, elvevann og bål plass. Dessuten er Montana en gullgrube for barnas uendelige fantasi ☺. Områder rundt Svartediket er også lett tilgjengelig for oss. Barnehagen har leieavtale med Svartediket Vel, og disponerer velforeningshuset 5 dager i uken dette året. Nærmiljøet vårt består av en fin blanding av eldre og nyere bolighus og bygg, og området har mye spennende historie for nysgjerrige små og store «forskerspirer».

I tillegg til å ha et flott, variert og utfordrende turområde, har vi mange nærliggende muligheter for kulturelle utflukter. Vi bruker kollektiv transport, eller tar beina fatt, og er ivrige brukere av byens museer, teater, konsert, bibliotek og annet avhengig av årets temavalg. Hvert år får de eldste barna skøyteopplæring i Bergenshallen fordelt over 6 uker fra midten av januar. Når vi får snø kan barna ta med ski eller akebrett til barnehagen, Snø gir oss også fine akemuligheter på Montana. Når det ikke ligger snø på bakken, kan barna fritt ta med egne sykler til barnehagen.

Barnehagens verdigrunnlag er å skape gode barndomsminner gjennom allsidige opplevelser og erfaringer preget av trivsel, vennskap og lek. De ansatte i barnehagen legger stor vekt på å skape gode hverdager for barna der **trygghet, trivsel, tillitt, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet** - det å bry seg om hverandre står sentralt. Gjennom barnehagens formelle læringsaktiviteter legges det til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse samtidig som vi er opptatt av å oppdage og følge opp det barna er opptatt av. Gjennom små og større prosjektarbeid introduseres nye perspektiver og det tilrettelegges for nye opplevelser og erfaringer basert på det som barna allerede er opptatt av. Dette, sammen med bevisst bruk av leker og materiell, verktøy og tilgjengelig utstyr sikrer vi progresjon i barnehagens innhold for alle barn (se også *progresjon i omsorg, lek, danning og læring*). Vi vil være tydelige, nærværende voksne med både intellektuell og følelsesmessig tilstedeværelse for barna.

Karusellen skal være et godt og trygt sted å være for både små og store, og vi legger vekt på å gi barna gode naturopplevelser året rundt. Barna skal oppleve glede, og føle seg betydningsfulle og velkommen hos oss. Vi vil være med å skape gode barndomsminner ved å bry oss om hverandre, være en del av et felleskap preget av varme og kjærlighet, og få virke – og medvirke i et miljø preget av ressurstenkning og anerkjennende holdning. I dette arbeidet legges også sterke føringer hos de ansatte for å forebygge og motvirke krenkende atferd mellom barn og mellom voksne og barn. Foreldre er viktige samarbeidspartnere for å skape «den gode barndom» for både egne og andres barn i barnehagen vår. Det er utarbeidet en egen handlingsplan for arbeidet vårt med «nulltoleranse og forebyggende arbeid» i tråd med barnehagelovens Kap8, §41,42 og 43, og denne er inkludert i vår internkontroll.

VERKTØY FOR PLANLEGGING AV TEMA OG AKTIVITETER FOR BARN

Didaktisk relasjonstenkning: Hvert år planlegger personalet i samarbeid med foreldre og barna, årets nye målsetninger og tema. Arbeidet foregår på planleggingsdager for personalet, i samarbeidsutvalget med foreldrerepresentant, på foreldremøter og ved å observere, skrive praksisfortellinger, gjennomføre barnesamtaler og fange opp og ta med signaler og utsagn fra barna i hverdagen. Didaktisk relasjonstenkning er en modell for didaktisk planlegging, gjennomføring og evaluering av arbeidet med barna. Didaktisk relasjonstenkning fungerer som et begrepsapparat og gir en forståelsesramme som klargjør sammenhenger og skaper bevissthet rundt forskjellige elementer barnehagelæreren må ta hensyn til. I tillegg til å være et verktøy for systematisk gjennomgang av konkrete didaktiske situasjoner, som gjør barnehagelæreren mer sensitiv og selvkritisk, så fører det til at den som skal lære bort ansvarlig gjøres. De didaktiske kategoriene i modellen omfatter: mål, innhold, deltakerforutsetninger, arbeidsmåter, rammefaktorer og vurdering.

Vår pedagogiske plattform, våre mål og arbeidsmåter er beskrevet i barnehagens virksomhetsplan. Årsplanen gir informasjon om årets mål, aktiviteter og temavalg som er ”milepæler” på veien mot overordnede mål. Arbeidet vurderes opp mot barnas utbytte av aktivitetene på planleggingsdager av personalet, på foreldresamtaler, og av foreldre på brukerundersøkelser.

BARNEHAGENS FORMÅL OG SAMFUNNSMANDAT

Barnehagens formål er nedfelt i barnehagelovens kap.1 §1, og sier at barnehagen skal arbeide i nært samarbeid med barnas hjem for å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse. Formålsparagrafen innebærer at barnehagen skal legge til rette for barnas allsidige utvikling, fremme trivsel, læring og utvikling. Barnehagen skal legge vekt på å fremme livsmestring, bidra til god helse og følelsen av egenverdi hos barnet. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jmfør grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art.3 nr. 1. Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet. Barn skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden.

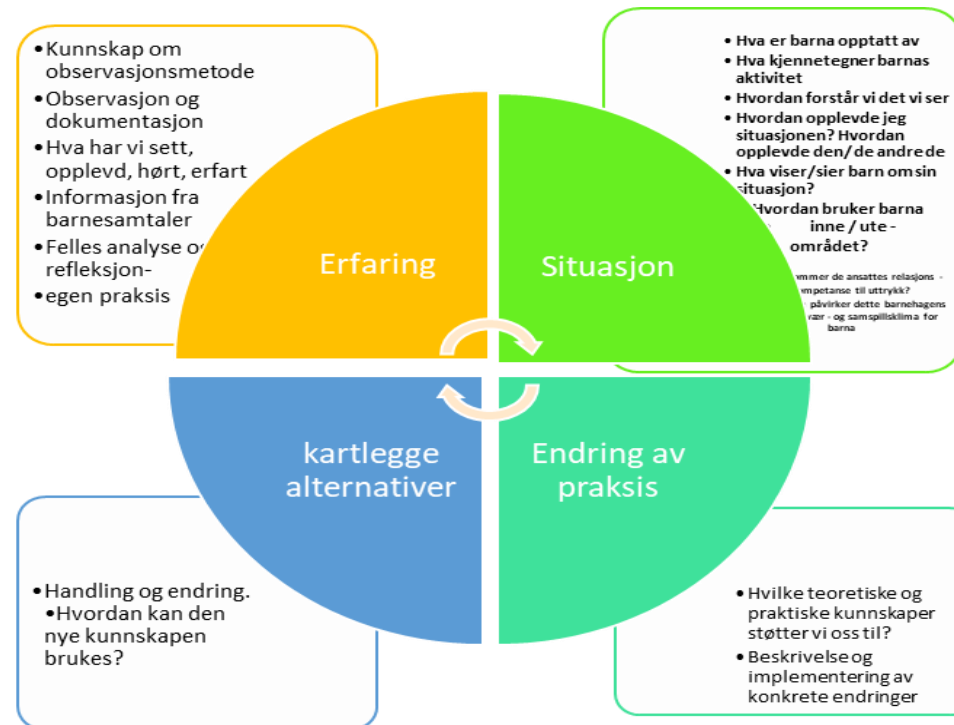
Barndommen skal leves og nytes, og barna skal gis rom til å gjøre egne erfaringer som rustet dem til livet. Grunnlaget for å kunne delta i et demokratisk fellesskap, skjer i samspill og lek med andre barn og voksne. Barn skal få hjelp til å forstå seg selv, tro på egne ressurser og sakte, men sikkert ta ansvar for eget liv. Dette forutsetter kjærlige, nære respektfulle og ansvarsbevisste voksne med god relasjonskompetanse.

Barnehagen skal være et godt sted å være for barn, foreldre og ansatte. Verdiene i Karusellen barnehage – **trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet**, inkluderer også; respekt, raushet, toleranse, inkluderende fellesskap og engasjement som skal gå som en rød tråd i barnehagens arbeid. Barn, foreldre og ansatte skal oppleve gode relasjoner, og et godt samarbeid. Barnehagens virksomhetsplan og årsplan gjenspeiler de formelle krav til barnehagen, samtidig som vi synliggjør våre egne satsningsområder og utviklingsområder for barna i karusellen barnehage over en 5 års periode og for innværende år.

PROGRESJON I OMSORG, LEK, DANNING OG LÆRING

Årsplan skal vise hvordan barnehagen arbeider for å sikre progresjon i arbeidet med omsorg, lek, læring og dannelse. For oss innebærer progresjon i arbeidet at vi må arbeide som en lærende organisasjon, og vi vil derfor knytte progresjon til hvordan vi planlegger, vurderer, lærer av og justerer praksis.

Barnehagens arbeid skal være planlagt og basert på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foresatte. (se virksomhetsplan s. 25 - 29 for utfyllende beskrivelse) Gjennom kontinuerlig vurdering av det pedagogiske arbeidet skal barnehagen sikre at alle barn får et tilbud som er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Personalets kompetanse er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Progresjon innebærer at barnehagehverdagen må være tilrettelagt slik at alle barna skal kunne utvikle seg, lære og oppleve fremgang. For å fremme progresjon skal personalet tilrettelegge gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter skal barna utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder.

Slik arbeider vi med årets mål, vurdering og progresjon:

I barnehageåret 2025 vil vi arbeide spesielt med å utvikle de ansattes **kunnskap og forståelse for dialogisk foreldresamarbeid og partnerskapsrelasjoner** gjennom deltakelse på kompetanseløype i regi av Bergen kommune -barnehagemyndighet. Vi vil også fortsette vårt fokus på ansattes **relasjonskompetanse**. Dette er ferdigheter, evner, kunnskap og holdninger som etablerer, utvikler, reparerer og vedlikeholder relasjoner mellom mennesker. Skal vi lykkes i arbeidet med barn og kollegaer er det viktig å arbeide med alles relasjonskompetanse. **Kvalitet i barnehagen skapes gjennom relasjoner**. Ansvarlige voksne er opptatt av at barna skal lykkes, de lytter til barna, er på lag med barna, skaper hverdagsmagi, bidrar til at barnet mestrer nye oppgaver og løfter dem opp og fram. Vår relasjonskompetanse bygger i stor grad på vår evne til empati, vår evne til å sette oss inn i barnas perspektiver, tanker og følelser. Barn kan primært utvikle sin egen relasjonskompetanse og empati gjennom å omgås voksne som allerede kan dette. Samtidig vil vi også fortsette arbeidet med å systematisere de erfaringer og valg vi gjør oss, og hvordan det påvirker barnas trivsel, opplevelse av vennskap, bli inkludert, få medvirke i sin hverdag, læring og utvikling og om demokratiske prosesser i barnehagehverdagen. Vi vil bruke heftet «Pedagogisk dokumentasjon – å utvikle seg og lære sammen» som verktøy. Vi ønsker med det å synliggjøre vår forståelse og vårt arbeid med progresjon utover den mer skjematisk inndeling av progresjon knyttet til fagområdene i virksomhetsplanen, og fokusere vår innsats mot progresjon og utvikling som en prosess som påvirkes av våre arbeidsmåter. Alle ansatte har tilgang på barnehagens HMS – system i PBL Mentor, og involveres i barnehagens HMS- arbeid og internkontroll.

Trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet; For barnehagen er det en primær oppgave å gi barna god omsorg, kjærlighet og nærhet. Det er en sammenheng mellom hvordan barnet oppfattes av sine omsorgspersoner og hvilken omsorg det får. Omsorg og kjærlighet er en forutsetning for at barna opplever trygghet. Trygghet og omsorg henger sammen, og danner grunnlaget for lek, læring, trivsel, og utvikling.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og områder for egenvurdering av praksis: * Vi sikrer at alle nye barn har en primærkontakt og vurderer og utvikler vårt tilvenningsprogram i samarbeid med barnets foresatte * Vi sikrer at barna opplever forutsigbare og tydelige rutiner (med utgangspunkt i fast dagsrytme og struktur på dagen og uken (se også: dags – og ukerytmen i denne planens 2 siste sider) * Vi bruker dagtavle for å visualisere dagen og aktivitetene som kommer. * Vi legger til rette for felles erfaringer som kan danne grunnlag for lek, samspill og vennskap. * Vi sørger for at alle barn opplever ansvarlige, omsorgsfulle og anerkjennende ansatte. * Vi tar i bruk og anerkjenner barnas egne omsorgshandlinger. * Vi arbeider med alle ansattes relasjonskompetanse og sikrer kompetanseheving ved eksterne og interne kurs/seminarer og felles refleksjon.

Et inkluderende leke- og læringsmiljø i barnehagen med nulltoleranse og forebyggende arbeid: Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. En god fysisk og psykisk helse er grunnlaget for livsmestring. Karusellen barnehage skal gi et trygt og inkluderende leke- og læringsmiljø, og legge til rette for at alle barn opplever å ha en betydningsfull plass i felleskapet. Vi skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring, vennskap og inkluderende felleskap og sunne kost- og helsevaner. Mennesket har behov for kjærlighet og nærhet i trygge relasjoner, og en slik trygghet gir barn muligheter til å utforske omverden. Å være deltaker i lek og få venner er avgjørende for barns selvfølelse, trivsel og meningsskaping. Å være venner betyr å bli godtatt og verdsatt for den en er. Selvfølelse handler om hvordan vi ser på oss selv, og hvor mye vi føler vi er verdt. Barn som kjenner sine styrker og svakheter, og tenker godt om seg selv, har bedre forutsetninger for å håndtere konflikter og motstå negativ påvirkning. En god selvfølelse er viktig for å bli et selvstendig menneske, som tør å stole på seg selv og tar gode valg - både for seg selv og andre. Det er de voksnes ansvar, både i barnehagen og hjemme, å legge til rette for at barna utvikler gode sosiale ferdigheter, og bidra til at de får positive vennerelasjoner. Dette er med på å forebygge mobbeadferd. Det er utarbeidet en egen handlingplan for vårt arbeid med «nulltoleranse og forebyggende arbeid» i tråd med barnehagelovens Kap8, §41,42 og 43.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi har utarbeidet handlingsplan med nulltoleranse for krenkende atferd og forebyggende arbeid i barnehagen med tiltaksplaner. (se handlingsplanen på vår hjemmeside) som følges opp og jevnlig og evalueres og justeres i tråd med ny kunnskap. Vi gjennomfører barnesamtaler vår og høst og spør om barnas opplevelse av vennskap og barnehagedagen (avhengig av alder og språkferdigheter), * Vi observerer og kartlegger relasjoner i barnegruppene, og sikrer at alle barn har noen å leke med. * Vi støtter barna i turtaking i lek, samspill og aktiviteter. * Vi støtter barnas språkutvikling * Vi gir rom for barnas egen konflikthåndtering og støtter med handlingsalternativer. * Vi støtter barnas egne omsorgshandlinger * Vi deltar i og støtter barnas lek. * Vi legger til rette for næringsrike og sunne måltid, og inkluderer barna i å velge blant et kvalifisert og sunt utvalg. * Barna blir jevnlig tatt med i valg av turområde og blir tatt med i planleggingen av utflyktens innhold.

Lek, læring og danning. Lek, læring og danning skal sees i sammenheng, og barnehagen skal legge til rette for læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Læring og danning skjer på ulike arenaer gjennom hele livet. I barnehagen er lek og samspill viktige læringsarenaer. Barnehagen skal legge til rette for barns læring i planlagte og spontane situasjoner, og tilby alle barn et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø hvor barnets medvirkning er i fokus. Barnas nysgjerrighet, undring og interesse skal møtes av interesserte voksne. Danning er et sentralt begrep i det norske utdanningsløpet, fra barnehage gjennom skolegang. Danning er ikke et entydig begrep, men handler om å ruste barnet til å mestre livet. Danning dreier seg om å utvikle evnen til å tenke selv, reflektere og ta ulike perspektiver og være en medskaper i felleskapet.

Leken er grunnleggende når barnet utvikler seg. Leken styres av barnas egen virkelighet der prosessen er det viktigste. I den prosessen øker barnets forståelse av ulike verdier og normer. De får erfaringer med og får testet ut hvordan løse konflikter og de lærer seg det sosiale samspillet. De kan leke det de har opplevd, skape nye ideer og utforske dem og prøve det ut i roller. Leken er lystbetont og indre motivert, leken har egenverdi – å leke er et mål i seg selv. I Karusellen barnehage har vi som hovedmål at barna skal oppleve et stimulerende miljø som fremmer **trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet**, læring og utvikling, og støtter opp om deres **lyst til å leke**, utforske, lære og mestre. Dette skal også komme til uttrykk i vårt arbeid med rammeplanens fagområder. Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. Fagområdene skal sees i sammenheng, og være en gjennomgående del av barnehagehverdagen.

Fagområdene er: ☑ kommunikasjon, språk og tekst ☑ kropp, bevegelse, mat og helse ☑ kunst, kultur og kreativitet ☑ natur, miljø og teknologi ☑ antall, rom og form ☑ etikk, religion og filosofi ☑ nærmiljø og samfunn

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi bruker natur- og realfaglige tema som utgangspunkt for arbeidet med de ulike fagområdene. * Fagområdene i rammeplanen blir naturlig ivaretatt gjennom tema og de valgte aktivitetenes tverrfaglighet, samt barnehagens mange tradisjoner, kulturelle utflykter og faste formelle lærings situasjoner. * Vi deler barna inn i grupper etter alder, modenhet, ønsker og behov, til aktiviteter og lek, både inne og ute. * Vi legger til rette for skjermede lekegrupper, og sikrer at barna får rom for og støtte til fordypning i leken. * Vi er aktive brukere av byens kulturtilbud, bibliotek og museer. * Vi bruker nærmiljøet og nærområdene våre til lek og læring, fordypning og rekreasjon * Vi bruker samlingsstund som en arena for refleksjon og samtaler i forkant og etterkant av aktiviteter.

Barns medvirkning og demokrati; Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende felleskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor. Barns medvirkning handler om mer enn å være med på å bestemme. Det handler om barnets rett til å få støtte til å uttrykke seg, og bli synlig og være betydelig i sosiale sammenhenger. I tråd med vårt barnesyn handler det om å være lydhør for barnets mange ulike måter å uttrykke seg på, ikke bare verbalt. Vi ser, lytter og lar oss inspirere av barnas nysgjerrighet. Vi holder liv i barnas spørsmål, studerer hvordan barna søker svar og utfordrer barnas tanker. Vi legger til rette for barnas egne prosjekter og tar deres interesser, ønsker og behov med i vurderingen, i planlegging og justering av praksis.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi henter inn barnas innspill, ønsker og behov, skriver praksisfortellinger og gjennomfører barnesamtaler. * Vi jobber prosjektbasert med fokus på barnas allerede igangsatte lek og aktivitet i planene og legger til rette for gjenkjennelse, fordypning og nye perspektiver. * Vi observerer og dokumenterer praksis for å sikre at alle barn blir sett og hørt uavhengig av kommunikasjonsferdigheter, i aktiviteter, lek, vennskap og samspill. * Vi legger til rette for at ulike materialer og leker er tilgjengelige for barna * Vi dokumenterer arbeidet vårt med «tilbakeblikk» til samtale og refleksjon mellom barn, mellom barn og deres foreldre og ansatte.

SWOT ANALYSE FOR KARUSELLEN BARNEHAGE

OMVERDEN	EGEN ORGANISASJON
TRUSLER	FORBEDRINGSOMRÅDER
<ul style="list-style-type: none"> • Redusert økonomisk ramme • Mangel på barnehagelærere • Mangel på interessenter • Smittevernsnivå samfunnet / barnehagen må drifte etter 	<ul style="list-style-type: none"> • Profilering av barnehagen • Foreldresamarbeid i FAU • Vedlikeholde innemiljøet • Oppgradere uteområdet • Utvikle og inkludere atelieret i det faste pedagogiske tilbudet • Redusere sykefraværet • Kompetanseheving / felles faglig oppdatering
MULIGHETER	STERKE SIDER
<ul style="list-style-type: none"> • Tilknytning til store nærliggende arbeidsplasser • Økt fokus på kvalitet • Tverrfaglig samarbeid med HVL • Fokus på samarbeid i forbindelse med overgang barnehage og skole – «Playdates» på tvers av barnehager • Miljøfyrtårn resertifiseres sommeren 2026 • Sterk foreldremedvirkning • Årlige brukerundersøkelser • Samarbeid med Landås menighets eldresenter; plante i plante kasser, aktiviteter og samvær med de eldre, ol • Kompetanseheving for ansatte – kursrekke i regi av Berge kommune – barnehagemyndighet, PBL og interne kurs. • Førstehjelpskurs for alle ansatte - årlig • Felles studiereise for ansatte hver 3-år (er inkludert i kompetanseutviklingsplan) Neste reise er høsten 2027 (2 dager i høstferien) 	<ul style="list-style-type: none"> • Godt arbeidsmiljø • Stabilt personale • Gode tur – og uteleksmuligheter som benyttes flittig • Barna gis store muligheter til medvirkning • Aktive og engasjerte ansatte. • Omsorgsfulle ansatte som er god på tilknytning og relasjonsbygging mellom voksne og barn, og mellom barna. • Variert mattilbud med fokus på mer sjømat i hverdagskosten (fiskesprell prosjekt) • Godt foreldresamarbeid • Engasjerte og interesserte eiere • Gode sovefasiliteter i eget bygg for de yngste barna • Barnehagen ble sist RE sertifisert Miljøfyrtårn i 2023 • Leieavtale med Svartediket Vel – velforeningshuset 5 dager uke

MÅLSETTING

Barnehageloven og rammeplan for barnehagen gir klare føringer for det pedagogiske arbeidet i barnehagene. Formålsparagrafen fastsetter barnehagens samfunnsmandat og hvilket verdigrunnlag den skal bygge på. Barnehagens virksomhetsplan og årsplan gjenspeiler de formelle krav til barnehagen, samtidig som vi synliggjør våre egne satsningsområder og utviklingsområder for barna i karusellen barnehage for innværende år og over en 5-års periode.

” Barn er bare så kompetente som deres omgivelser tilbyr dem muligheten til å være” Pianta, 1999 s. 64). Læring og utvikling forutsettes av nærhet, fysisk kontakt og kjærlighet. Omsorg skal prege alle situasjoner i barnehagens indre liv hvor det stilles krav til personalets oppmerksomhet og åpenhet overfor det unike hos hvert enkelt barn. God omsorg måles på kvaliteten i relasjoner og tilknytning mellom voksne og barn, og barna imellom. Med god **relasjonskompetanse** er **omsorg – et ekte naturprodukt!!!**

De ansatte skal ha nødvendig kunnskap og trygghet til å håndtere de oppgaver – og ansvarsområder de er satt til og pålagt gjennom barnehageloven og sin stillingsinstruks. Barnehagen utarbeider kompetanseutviklingsplan sammen med ansatte for innværende år og for en 5 års periode som gjenspeiler ansattes ønsker og behov for å styrke sin kompetanse. Dette året er barns medvirkning og demokratiske prosesser i barnehagen, samt risikoanalyser i MentRos i PBL - Mentor fokus for felles kompetanseutvikling. I dette arbeidet gjennomfører de ansatte et utviklingsprosjekt i regi av Bergen kommune, barnehagemyndighet: «Barns medvirkning og demokratiske prosesser i barnehagen», og ekstern og intern opplæring i bruk av PBL-Mentor.

God språkutvikling;

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den non – verbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Det å få allsidige erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Også det å samtale om følelser, tanker og opplevelse, er nødvendig for å utvikle et godt språk. Viktige sider ved kulturoverføringen er knyttet til både skriftlige og muntlige fortellinger, dikt, rim, poesi, regler og sanger, og leken er en grunnleggende livs – og læringsform som barna kan uttrykke seg gjennom.

Lekens betydning og et levende demokrati: Det er en utbredt oppfatning at lek er tilfeldig og læring skjer formelt. Ingen av delene er riktig. Barna lærer gjennom leken uten at de nødvendigvis er bevisst det de lærer. Gjennom leken oppøver barna ordforråd og utvider sin begrepsverden. Barna trener sine muskler og sanser og bruker sin tanke og sin fantasi. I leken er barnet fritt til å prøve ut alternativer, og det reflekterer over forhold i” virkeligheten. Denne formen for lek er en av drivkreftene i utviklingen av språk og” ren” matematikk. Leken gir barna rike muligheter til å ta initiativ, men også å kjenne på kroppen hvordan de må tåle andres initiativ. Det kan bety at barna opplever motstand, forstyrrelser og avbrytelser. Disse avbruddene og motstandsopplevelsene har en betydning for barnas mulighet til å oppdage seg selv og andre som deltagere i et demokrati. Slike opplevelser er ikke bare en kilde til frustrasjon, uenighet og gråt, men også et eksempel på levende demokrati.

Matematikken finnes inne i våre hoder i form av abstraksjon og systematisering. Papirbretting er dermed ikke matematikk med mindre en tar i bruk geometrisk innsikt til å finne ut hvordan en går frem for å brette en bestemt figur. I naturen kan vi finne et materielt grunnlag for å gi eksempler på matematiske begreper og strukturer. Det samme gjelder de erfaringer barna gjør seg gjennom lek. Erfaringer barna gjør seg gjennom **leken er et verdifullt «råmateriale»**, men matematikk blir det først av det når barnet gjennom refleksjon og språk kan bruke erfaringene til å finne ut noe gjennom eget logisk resonnement. I barnas verden er matematikken til stede som tankestrukturer og handlingsmønstre og språk knyttet til den konkrete virkeligheten. (Einar Jahr, 2001). Det er derfor viktig for oss å legge til rette for å gi barna mange førstehåndserfaringer og **gi barnas egen lek og aktivitet godt spillerom**.

Musikk inneholder mange elementer som kan være **sentrale i arbeidet med barns språkutvikling**. Ord og setninger har en oppbygning som inneholder rytme, tempo og dynamikk, akkurat slik musikk har. Barns behov for å uttrykke seg er medfødt, og evnen til å kommunisere er en viktig del av det å være menneske (Aalberg & Semundseth, 2008). Sang og sangleker er også en kilde til opplevelse av felleskap, tilhørighet og mestring. I Karusellen barnehage synger vi hver dag, både i felles samling og mer spontant. Det er et mål at sang, sangleker og musikk skal styrke barnas «**vi**» opplevelse samtidig som den er utviklende for barnas språk og motorikk. Progresjonen ivaretas ved valg av sangenes kompleksitet.

Vårt pedagogisk grunnsyn og visjon:

Vårt pedagogiske grunnsyn på barns læring er: **Barn er ikke passive mottakere av kunnskap og forståelse, de er erobrerer!** Vår visjon er derfor” **Glade erobrende barn i lekende raust felleskap!**”

Barnet erobrer selv gjennom lek, læring og gjennom sansing. Opplevelse bearbeides, blir til erfaringer og blir en del av barnas kunnskap. **Læring** er spontant og knyttet til” her og nå”. Det skjer gjennom handling og i samspill med andre. Leken har en sentral plass og de ansatte skal fremme **vennskap, demokrati** og **felleskap** og forebygge og følge opp krenkelsers som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Rolleleken er ofte en naturlig uttrykksform for barn. I rolleleken tar barnet hele seg selv i bruk. Barnet føler seg hjemme i rollelekens måte å uttrykke seg på. I rammeplanen står det at man skal ta vare på barns behov for lek, at leken skal ha en sentral plass i barnehagen og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek- alene og sammen med andre.

Sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø: I arbeidet med å sikre barna **et trygt og godt barnehagemiljø** har vi blant annet implementert et psykologisk førstehjelps program som er utviklet for barnehagebarn. Opplegget introduserer grønne og røde tanker gjennom «**Grønne tanker- glade barn**» og har til hensikt å stimulere barns tanke- og følelsesbevissthet. Barns tanker er avgjørende for barnets følelser, handlinger og utvikling. Barn kan øve på å bli en god venn for seg selv, en venn som støtter og trøster når livet er vanskelig, og gleder seg når mye går bra. De kan øve på å tenke om seg selv og andre med vennlighet og respekt. Det man lærer når man er liten, danner fundamentet for trivsel, læring og helse. Å utvikle omsorg for seg selv og andre, gjør gode dager bedre og vanskelige dager litt lettere å takle. Vi har også implementert **Barnas verneombud** som er et nasjonalt tverrfaglig kunnskapsløft til barnehagene. Vi har ansatte som har ekstra kompetanse på å se de sårbare barna i barnehagen, som kan forebygge, varsle og bidra til å hjelpe de minste og mest sårbare barna i samfunnet innenfor vold og overgrep, barnehagemiljø- mobbing og krenkelser og barn med behov for spesiell tilrettelegging. (se også vår handlingsplan for «nulltoleranse og forebyggende arbeid» <https://karusellen.barnehage.no/File/Getfile/8ae5d7ff-f5de-43aa-8d8b-024383d83c1b>)

Tema og aktiviteter i årsplanen: Det er et mål at tema og aktiviteter i denne årsplanen skal inspirere til lek og bidra til god mestringfølelse, utvikling og progresjon for hvert barn ved at **fordypning og erobring** gis utfordringer på mange ulike måter både faglig og sosialt. Barna skal få oppdage, undersøke, forstå sammenhenger, få utvidet sitt perspektiv og få ny innsikt både individuelt og i gruppen. **Sosialiseringssesene** som barna gjennomgår i lek berører også vesentlige sider ved **barnekulturen**.

Barnehagens kultur og tradisjoner skal sammen med nye tema sikre at barna får rikelig tilgang på opplevelse som gir dem et allsidig lærings – og utviklingsmiljø på deres egne premisser og med aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen.

Arbeid med fagområdene; Med bakgrunn i vår kunnskap om barnegruppen har vi utarbeidet en årsplan som gjenspeiler behov og interesser innenfor fagområdene; Natur, miljø og teknologi, nærmiljø og samfunn, kommunikasjon, språk og tekst, kunst, kultur og kreativitet, etikk, religion og filosofi, antall, rom og form og kropp, bevegelse, mat og helse. Vi har valgt å tilnærme oss tema med en arbeidsform vi kaller: ” **Barn som forskere**”. Små barn undrer seg mye og vi erfarer at spørsmål ofte er rettet mot seg selv, om andre, om naturen og fenomener i hverdagen. Det er et mål å videreutvikle barnas naturlige undring og nysgjerrighet og vi vil legge til rette for at barna møter **realfag, språk, kultur, estetiske fag, nærmiljø og samfunn og bærekraftig utvikling**, på en undrende og utforskende måte.

Valg av fokusområder: Gjennom observasjon av barns lek og interesser, vurdering og samtaler med innspill fra barn, foreldre og ansatte, har vi kommet frem til årets tema og fokusområder;

Tema innenfor de nevnte fagområdene er **tema om Barn i andre land (Spania, Tyskland, Sverige, Danmark, Frankrike Italia og Hellas) – som vi har forstått er typiske reise mål blant barna. Vi skal blant annet lære om hovedsteder, transportmidler og levemåter, leker, mat, dans og musikk. Vi tar med oss tema fra i fjor om ulike typer klima og vær, vi utforsker ulike kulturer og språk, nasjonaldager og flagg. Tema om bærekraftig samfunn, «matauk», tradisjoner og kultur, samt tema om vennskap, demokrati og demokratiske prosesser i lek, barnas rettigheter, og aktiviteter som vårt Miljøfyrtårnarbeid mm er faste tema vi fletter inn i årsplanens aktiviteter.**

Denne årsplanen er bygget opp rundt barnas egne interesser og innspill, samt innspill fra foresatte og de ansattes vurdering av barnegruppens behov. Andre prosjekter; altså barnas allerede pågående aktivitet (her og nå) kommer i tillegg eller i stedet for våre formelle planlagte aktiviteter. I oktober arrangeres høstutstilling i barnehagen for foreldre med familie for å dokumentere og vise frem noe av det vi har arbeidet med gjennom året. Samtidig markerer høstutstillingen overgangen til barnehagens faste aktiviteter og tradisjoner, som de to siste månedene i året preges av.

På turdager i eget nærmiljø skal vi utforske vår egen og andres kultur, klima, leker, tradisjoner og språk. I tillegg til ekskursjoner i eget nærmiljø, skal vi søke informasjon i litteratur og samle egne data. Vi skal delta på kulturelle arrangementer på Barnas Kulturhus, og besøke Kode og Gamle Bergen- museum. Vi gjennomfører også vår årlige skøyteopplæring for 4 – 6 åringene (gul og rød gruppe). Vi lager utstillinger og benytter blant annet gjenbruksmateriale og naturmateriale i dette arbeidet. Vi samler bilder og informasjon til en bok om «Barn i andre land» og vennskap og andre tema barna er opptatt av gjennom året. Gode tradisjoner og markering av viktige høytider og merkedager vil også prege tema og aktiviteter gjennom året. Blant annet vil vi gjennomføre «kyllingprosjektet» hvor barna får være med på hele prosessen fra å vaske og lyse befruktete hønseegg, følge med på dem i rugemaskinen, og stille nye klekkede kyllinger i barnehagen. Vi er også godt i gang med å forme et samarbeid med Landås Menighets eldresenter hvor vi får benytte noen av deres plante kasser til «matauk», og hvor vi planlegger for noen felles aktiviteter med førskolebarna og de eldre på senteret. Oversikt over alle viktige «merkedager» i barnehagen finner dere på vår hjemmeside; «*Merkedager – våren 2025*» og «*Merkedager-høsten – 2025*»

Karusellen barnehage ble Miljøfyrtårn sertifisert i 2010 og RE sertifisert i 2013, 2016, 2020 og 2023. Sammen med barna skal vi bla fortsette det gode arbeidet med kildesortering og gjenbruk og arbeide for resertifisering sommeren 2026.

Karusellen barnehage ble i 2011” fiskesprell **barnehage**”. Vi viderefører gode vaner, og har som mål å utvikle omfanget av sjømatprodukter til barnas måltider.

«**Matauk**»; Gjennom året skal vi også etablere flere bed og planteområder i hagen vår til både prydbusker og nyttevekster og legge om til **helårsplanting** i «mini – vekselbruket» vårt.

Den valgte arbeidsformen er **utforskning og undring gjennom prosjektarbeid** som både gir godt grunnlag for begrepslæring og språkutvikling samt økt kunnskap og forståelse for for verden vi er en del av. ” **Barn som forskere**” er det et mål å videreutvikle barnas naturlige undring og nysgjerrighet. For å utvide og støtte opp om barnas læringsprosesser og deres lek og kreativitet vil vi bruke **digitale verktøy** i det pedagogiske arbeidet. Vi skal søke informasjon, dokumentere med bilder, film og «tilbakeblikk». De ansatte vil være aktive sammen med barna og bidra til at en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. Fagområdene i rammeplanen, Nærmiljø og samfunn, natur, miljø og teknologi, kropp og bevegelse, mat og helse, kunst, kultur og kreativitet, antall, rom og form, og etikk, religion og filosofi, blir naturlig ivarett gjennom tema og de valgte aktivitetenes tverrfaglighet, samt barnehagens faste formelle læringssituasjoner. Barnets utbytte av aktivitetene vurderes opp mot innhold, våre arbeidsmåter og våre mål.

JANUAR

Innhold:
Årstid: Vinter
Skøyteopplæring

Tema:
Barn i andre land
Spania - kultur

Værbestemte variasjoner (vann, snø og is; ake, gå på ski, bygge snømann, snølykt og is lykter)
Bergenshallen: over 6 uker (4 i januar og 2 i februar)
Gå som en «pingvin», T-posisjon med bøyd knær, plogbrems Hovedstad Madrid; klima og vær, leker, kultur og spåk, musikk og dans (Flamenco)

Planleggingsdag: Fredag 31.01

Sanger: Januar sangen
Spanske parlører; Hola, Buenos días, hasta la vista
Kunst; Fargelegge Spansk flagg, og spansk flamenco danseskjole
Lage silkeroser /serviettblomster
Musikk og dans: Flamenco

Arbeidsmåter:

Årstider: Vinteraktiviteter: I perioden hvor «mandagsturdagene» våre brukes til skøyteopplæring, vil vi legge turer til Demmen, Knatten, Montana eller «kulturell utflykt» på de andre turdagene. Dersom vi får snø, vil vi prioritere aking på Montana og andre vinteraktiviteter i barnehagen. Vi deltar også på den årlige nasjonale hagefugltellingen 2024, og registrerer på Norsk Ornitologisk Forening. Vi lager fuglemat som settes ut.

Skøyter: De eldste barna (gul og rød gruppe) vil i januar og februar få skøyteopplæring i Bergenshallen over 6 uker. Vi begynner hver treningsperiode med å la barna bevege seg fritt omkring og varme opp. For nybegynnerne starter vi med å lære dem å «gå som en pingvin», slik at de lærer å bevege seg fremover. Deretter fortsetter vi med T-posisjon med føttene i rett vinkel til hverandre. Vi lærer barna å bøye begge knærne og skyve fra med hele den bakerste skøyten og at de løper med bøyd knær. Barna får lære plogbremsing. Da skal helen presses utover, og knærne bøyes. De tekniske ferdighetene trenes inn i form av lek. Vi leker ulike fange leker, parvise løp framover og herme gåsa, for å nevne noe. Det finnes «seler» i skøytehallen som kan benyttes som støtte for nybegynnerne i starten og til lek for hele gruppen. Når barna går på skøyter stimuleres muskler, balansen og koordinasjonen. Særlig vil muskler i fot og legger aktiveres, og noen barn vil ha behov for massasje på føttene sine etter en skøyte økt 😊

Barn i andre land – Spania: Madrid er hovedstaden og den største byen i Spania. Byen er et senter for handel og kultur for hele den spansktalende verden. Spania har to nasjonaldager; Spanias grunnlovsdag – 6. desember er dagen da landet ble et demokratisk monarki og dagen er markert som «Dia de la Constitucion». 12 oktober er den spanske nasjonaldagen – «Dia de la Hispanidad» - Dette er dagen da Christofer Columbus gikk i land i Amerika og oppdaget et helt nytt kontinent 12 oktober 1492.

Klima i Spania deles inn i tre hovedgrupper; *middelhavsklima* langs kysten i sør og øst, *atlantisk klima* langs kysten i nord og *kontinentalt klima* på høysletta i innlandet. Kystområdene fra Costa Brava i nordøst til Costa del Sol i sør har middelhavsklima, med varme, tørre somre og milde og tildels nedbørsrike vintre. (Norge har polart (arktisk) og temperert klima). Det er Valenciaregionen med Costa Blanca og Alicante som mottar flest tilreisende. Bare fra Norge reiser rett i underkant av 400 000 til denne delen av «sydenlandet». Kanariøyene ligger på en solid andre plass. I tillegg er dette også feriemål for mange spanjoler.

Spanjolene er kjent for sin livlige og fargerike kultur, med lidenskap for musikk, dans, mat og sammenkomster med storfamilien. Vi skal lære litt om spansk kultur, se og få lære flamencodans (spansk folkedans), lytte til spansk musikk, lære noen enkle spanske parlører, tilberede og spise et utvalg typisk spansk mat, og sammenlikne vår egen hverdag og lek i barnehagen med barn i spanske barnehager. Vi lærer noen vanlige spanske regelleker. Vi fargeligger det spanske flagget, vi lager silke- og/eller serviettrosor til flamencodansen og fargelegger spanske flamencoskjoler/drakter.

Lage is lykter: Dersom kalde dager med minusgrader; Vi fyller ballonger, melkekartonger og skåler med vann. Ballonger fryser på seg et tynt fint skall i løpet av noen timer. Settes det ute kan det stå natten over eller 1-2 døgn avhengig av hvor kaldt det er. Knus «overflaten» forsiktig der hvor den er tynnast. Hell ut vannet inni, og sett inn lys.

Dersom snø: Vi lager snømann, snølykter og snøhule/borg. Vi aker i skogen vår og i akebakken på Montana. Barna må gjerne fritt ta med ski når forholdene tilsier det.

Mål:

Årstider: Bevisstgjøre barna på de ulike årstidene og hvorfor vi har årstider. **Vinteraktiviteter;** Benytte årstidsbestemte muligheter for variasjon i aktiviteter

Skøyter: Det å gå på skøyter, uten å fokusere på prestasjonene til barnet, er en kilde til å la barnet oppleve mestring av egen kropp. Dessuten er det kjempegøy!!!

Barn i andre land: Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. (Rammeplanen 2017)

Spania- kultur ; Barnehagen skal by på varierte impulser, opplevelser og erfaringer og omfatte lokale, nasjonale og internasjonale perspektiver. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap (Rammeplanen 2017)

Januar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
1			1. Nyttårsdag	2. Førskolegruppe Turdag	3. Musikksamling Januarsangen, Turdag	4.	5.
2	6. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra bhg kl. 09.15 Frokost kl. 08.00 Ta med hjem. Påbudt!	7. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	8. Turdag til Demmen/ Svartediket	9. Førskolegruppe Turdag	10. Turdag Musikksamling: Januarsangen, Menu del dia; Empanada Gallega m/ tunfisk	11.	12.
3	13. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra bhg kl. 09.15 Frokost kl. 08.00 Ta med hjem. Påbudt!	14. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	15. Turdag til Demmen / Svartediket	16. Førskolegruppe Tema: Turdag (Kompetanseløypen- fagsamling kl. 18.00-20.30)	17. Musikksamling Turdag Menu del dia; Lentejas (lisner) Spansk vintermat	18.	19.
4	20. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjem. Påbudt!	21. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	22. Turdag til Demmen/ Svartediket	23. Førskolegruppe Tema: Turdag	24. Barnas Kulturhus «Himmelspringaren» Teater for førskolegruppen kl. 10.00-10.40 Vi drar fra bhg kl. 09.15 Menu del dia; Paella m/kylling	25. Flamenco	26.
5	27. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjem. Påbudt!	28. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting 1asdf_ Turdag	29. Turdag til Demmen/ Svartediket	30. Førskolegruppe Tema: Turdag	31. PLANLEGGINGSDAG Personalet: Arbeide med kompetanseløypen 2024/ 2025, årsplan 2025 samt saker iht årshjul		

FEBRUAR

Innhold:

Årstid, vinter/ klima
Nærmiljø og samfunn;
Karneval og kafe 06.mars kl. 15.00

Tema; Barn i andre land – Spania

Kunst; KODE

Samefolkets dag – samiske eventyr
Karnevals aktiviteter

Lære Flamencodans
Vi reiser til «syden»
Barnehageprogram; Å forme et hode
med leire
Ambrosia Tønnessen - skulptur

Sanger: «februar sangen»,
«karnevalsangen «karusellsamba» «Boller opp og boller ned»
Regellek; Mar y tierra (sjø og land) [Active Spanish Game: Mar y Tierra - Spanish Playground](#)
Kunst: Fargelegge spanske flamenco danseskjole
Lage ansiktsmasker
Eventyr; [Eventyret om Gaupa Guapo og klippfiskbåtene fra Spania](#)
Musikk og dans: Flamenco
«Bok; På eventyr i Sapmi
Musikk: Lytte til samisk musikk. Lage rasleinstrumenter til karneval
<https://www.youtube.com/watch?v=bwSERyFgWSs>

Arbeidsmåter:

Nærmiljø og samfunn: Markere samefolkets dag: Vi markerer dagen gjennom uken i felles samling hvor vi forteller om samefolket og litt om deres historie og levesett. Vi bygger «lavvo» hvor vi samles og lytter til samisk musikk og viser bilder av "samiske klestradisjoner", lavvo og reinsdyr. Vi fargelegger det samiske flagget. Vi lager samisk festmat; Bidos fra Karasjok, til lunsj. Dette er samisk festmat som tradisjonelt serveres på samenes dag. "Leage buorre"!!! Vi leser samiske fortellinger fra boken; «På eventyr i Sapmi»

Barn i andre land- Spania; Flamenco dans; Flamenco er en spansk musikkgenre og rituell folkedans. Musikkformen er i utgangspunktet en form for folkemusikk. Flamenco blir uttrykt gjennom sang og dans akkompagnement, typisk gitarspill og rytmisk klapping og knipsing. Den favner en kompleks musikalsk og kulturell tradisjon, og selv om den gjerne betraktes som en del av generell spansk kultur, er den sterkt knyttet til regionen Andalucía, der den kan ha oppstått (Store norske leksikon).

Lære å danse flamenco; Vi får eksperthjelp av Laura og Rosario som kommer til barnehagen torsdag 13. februar for å lære oss flamencodans. Rosario har med danseskjørt til barna, og vi lager fargerike silkeblomser / serviettblomster på forhånd som skal være en del av dansekostymet.

Leke et utvalg regelleker slik de gjør i Spania; Mar y tierra (sjø og land) og Frio y caliente (kaldt og varmt, eller Tampen brenner som vi kaller leken).

Les eventyr; I en tid som kalles Spansketida, fra 1830 og utover, kom spanske skip til den vesle kystbyen Kristiansund for å kjøpe klippfisk, en handelsvare som gjorde byen kjent i hele verden. Men på ett av disse skipene, som seilte fra Spania med både mat, krydder og lengsel etter nordisk klippfisk, var det en helt spesiell passasjer: en gaupe. Vi leser fortellingen om Gaupen Guapo og klippfiskbåtene fra Spania.

Vi reiser til «syden»; Vi lager pass, billetter, pakker kofferten, reiser med bybane og fly, bor på hotel, har vannlek, spa og discotek, spiser eksotiske frukter mm. Opplegget går over 4-5 dager i uke 8.

Kode; Barneghageprogram; Vi begynner med en kort vandring i utstillingen og ser på store og små skulpturer og ulike ansiktsuttrykk og kroppsspråk. Her blir dramalek brukt som formidlingsmetode. Vandringen går så videre til verkstedet hvor alle får utdelt leire og hvor vi sammen undrer oss over hvordan en klump med leire kan formes til et hode og et ansikt. Med inspirasjon fra skulpturene i Ambrosia Tønnessen-utstillingen utforsker vi leirens potensial til å forme ansiktsuttrykk og følelser.

Mål:

Barn i andre land; Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhørighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosess. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide sine perspektiver og få ny innsikt. (Rammeplanen 2017)

Markere samenes dag: I rammeplanen for barnehager står det i fagområdet "Nærmiljø og samfunn" at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv.

Kunst / Kode; Kunstneriske aktiviteter fremmer visuell, motorisk og sosial utvikling, samt psykiske helse og evne til læring. Kunst er også et viktig kommunikasjonsverktøy for barn. (Rammeplanen 2017)

Februar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
5.	Tema for turdagene finner dere på månedsplan i !Karusellnytt» som sender dere på epost hver måned					1.	2.
6.	3. Turdag	4. Bake til lunsj og til bidos på fredag Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag	5. Turdag 	6. Markere Samefolkets Bok: På eventyr i Sapmi	7. Musikksamling; Middag: Bidos fra Karasjok	8.	9.
7.	10. Turdag	11. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Lage karnevalsmasker Turdag	12. Turdag	13. 	14. Musikksamling- Turdag Menu del dia; Tortilla Espanola (a`la Laura)	15.	16.
8.	17. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 12.00. Vi går fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt!	18. Bake til lunsj Vi reiser til «syden» Dramalek gjennom uken Turdag	19. Musikkstund på Trollhaugen kl. 09.30	20. Bok; Karsten reiser til syden	21. Flamenco dans; Laura og Rosario kommer for å lære oss Flamco- dans Middag;	22.	23.
9	24. Turdag Slolens vinterferie	25. Lage svarte papirkatter Til Karneval Lage sekken (Pinata) til karneval Turdag	26. Besøke Kode Barnehageprogram; «Å forme et hode med leire» Ambrosia Tønnessen Kl. 11.00-12-30	27. Temaarbeid: Så frø Førskelegruppe Turdag	28. Lage rasleinstrumenter til karneval Turdag Middag;		Fastelavns ris

MARS

Innhold:

Årstid vår

Kyllingprosjekt

Barn i andre land - Tyskland

Karneval

Barnehagedagen: Tirsdag 11. mars

Så frø inne og ute. Økologisk kjøkkenhage; Kompostering og vekselbruk

Klekk kyllinger i rugemaskin

Hovedstad; Berlin, klima og vær, leker, kultur og spåk, folkedans og

musikk

Årets trema: La leken leve -

<https://www.utdanningsforbundet.no/medlemsgrupper/barnehage/barnehagedagen/>

Sanger: «Mars sangen», Karnevalsanger

Eventyr; Rødhette og ulven og Askepott

Bøker: God Påske! av Hilde Eggen

Påskeaktiviteter: Religion, etikk, symbolikk. Fotbad

Sang/film: Kyllingen. Alf Prøysen.

Lesestund på Nibliboteket; kom og besøk den vakre øya

vår. – i anledning Klimafestivalen – junior12-15

Regelleker; Reise nach Jerusalem og Ficher, ficher, wiw tief ist das wasser

ARBEIDSMÅTER:

Kyllingprosjekt: Vi låner rugemaskin, og nødvendig utstyr. Vi lyser eggene slik at barna kan se hva som skiller et rugeegg fra et vanlig egg. Rugingen tar 3 uker. Vi ser på bilder, lyser egg og følger med på kyllingenes utvikling. Selve klekkingen vil ta et par døgn fra første – til sistemann er klar. Vi vil møte barnas undring og ta deres spørsmål til videre fordykning og progresjon. Etter klekkingen skal barna få være med på alt fra stell, foring, rengjøring og temming av kyllingene. Vi lager kalender der vi teller ned til kyllingen skal klekke ut. Vi gjør også i stand buret til kyllingene. Finner fram mat, vann, varmelampe, tepper og en sandkasse der kyllingene kan vaske seg. Kanskje det er noe kyllingene liker å leke med? Blader/ kvister? Kanskje de liker å få noen tegninger inne i buret sitt også.?

Karneval/ fastelavn: Vi lager svarte og fargerike papirkatter som vi pynter barnehagen med til karneval. Vi lager en papirsekk som vi skal bruke til "å slå katten ut av sekken". Barna får lage forskjellige instrumenter av gjenbruksmateriale. Barna møter i barnehagen utkledd. På formiddagen har vi "vis og fortell samling" hvor barna presenterer seg selv med å fortelle om hva de er utkledd som og vise hva de kan gjøre i kraft av rollen. Litt "klovnerier" og fremvisning av sketsjen "Fruen og tjenestepiken, Emma", blir det også. Vi lærer litt om Carnival of Cádiz - Wikipedia – og deres fargerike drakter og ansiktsmaling / masker.

Barn i andre land – Tyskland; Tyskland er Europas viktigste industriland og et sentralt medlem i Den europeiske union (EU). Tysklands betydning i Europas kulturhistorie og politiske historie kjennetegnes av store svingninger, men alt i alt har landet hatt stor betydning. Berlin er Tysklands føderale hovedstad, og samtidig en av landets delstater. Det er Tysklands største by, og den største byen i Den europeiske union etter offisielle grenser. Byen er et av de viktigste sentre for europeisk politikk, kultur og vitenskap. Byen er et viktig transportknutepunkt i Sentral-Europa og har noen av verdens fremste universiteter, museer, teatre og orkestre, samt tre operaer. Nasjonaldagen til Tyskland er 3 oktober. kjent som "Tag der Deutschen Einheit" eller "Day of German Unity" - Dagen for tysk enhet er dagen da Tyskland ble gjenforent etter Berlin murens fall i 1989 og den kalde krigen ble avsluttet på begynnelsen på 1990- tallet. **Klima:** Tyskland har et temperert klima med relativt ensartet preg, med en jevn overgang fra det vestlig maritime til et mer kontinentalt preg mot øst og sørøst. Tyskland er et av landene i Europa som har betydd mest innen litteratur og filosofi. Vi skal lære litt om Tysk kultur, lytte til tysk musikk, lære noen enkle ord på tysk, vi tilbereder og spiser et utvalg av typisk tysk mat. Vi fargelegger flagget til Tyskland og leser eventyret om Rødhette og ulven og askepott. Vi leker noen Tyske regelleker som «Reise nach Jerusalem» det samme som «Stolleken» og «Fischer, Fischer, wie tief ist das Wasser?» det samme som «Fisken i det røde hav».

Barnehagedagen; Tema: Leken er det som best beskriver den norske barnehagens egenart. For barn er det å legge til rette for, rydde plass til, oppmuntre til og delta i lek, det viktigste personalet i barnehagen gjør. I rammeplanen for barnehager står det at «Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes». Det ønsker Barnehagedagen 2025 å bidra til. Med slagordet La leken leve! vil Barnehagedagen løfte frem barns rett til lek, og lekens betydning for barns opplevelse av en god barndom. Det er barna selv som best kan definere hva lek er for dem. Vi samtaler med barna om deres lek og inviterer dem til å «ommøblere» i barnehagen / lage nye lekesoner ut fra deres ønsker og behov. Vi ser på uteleksplassen sammen – vi «tegner» opp skisser til innhold i nye leksoner etter innspill fra barna. Noe kan vi bygge sammen selv?, og andre prosjekter kan vi få hjelp av foreldre på dugnad? VEIEN BLIR TIL SOM VI GÅR!

Mål:

Kylling prosjektet: Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaringer med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Gjennom kylling prosjektet får barna erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for bærekraftig matproduksjon. Barna får lære å iakttå, undre seg, eksperimentere, beskrive og samtale om fenomenen i den fysiske verden, samtidig som de blir introdusert for samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet. Få erfaringer med hvordan **teknologi** kan brukes i hverdagslivet.

Barn i andre land; Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. (Rammeplanen 2017) Tyskland - kultur; Barnehagen skal by på varierte impulser, opplevelser og erfaringer og omfatte lokale, nasjonale og internasjonale perspektiver. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap (Rammeplanen 2017)

Barnehagedagen: Rammeplanen: Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek- alene og sammen med andre. **Karneval:** betyr "slutten på kjøtt" og markerer inngangen til fasten. Tradisjonen er en kilde til lek og kunnskap om vår historie, vår kultur, myter, tro og overtro

Mars

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
9.						1.	2. Fastelavn
10.	3. ... Skøyteopplæring i Bergenshallen – siste gang denne vinteren Oppstart; Kyllingprosjekt. Vaske og lyse egg til ruging	4. ... Kyllingprosjekt: Legge eggene i rugemaskin Lage nedtellingsplakat. Lage karnevalsmasker	5. ... Turdag Foreldremøte i barnehagen kl. 19.00	6. ... Karneval og karnevalkafe Kl. 14.00 -15.00. Foreldrem/fam er hjertelig velkommen!!! (Karneval i Cadiz)	7. ... Tur til skogen ved Ulriksbanen ... Musikksamling Middag: Grove bratwurs m/ potetmos og spinat	8. 	9.
11.	10. ... Barnas Kulturhus Harpens musikalske verden kl. 10.00 – 10.40	11. ... Bake til lunsj Barnehagedagen; Tema; La leken leve ... Turdag	12. ... Lesestund på Biblioteket kl. 10.45-11.30. «Kom og besøk den vakre øya vår» i anledning Klimafestivalen junior	13. ... Tema; Barn i andre land- Tyskland; hovedstad, flagg, leker. Leke Reise nach Jerusalem Førskolegruppe ... Turdag	14. ... Lese og fortelle eventyret om Rødhett og ulven Middag: Pretzel m/Tomatsuppe https://www.matprat.no/oppskrifter/kos/pretzels/	15. 	16. Barnehagedagen 11.3
12.	17. ... Turdag Kyllingprosjekt: Gjøre klart buret	18. ... Play-date med Starefossen bhg på Knatten ... Turdag	19. ... Turdag Tema om påskens symbolikk Plukke inn selje?	20. ... Lese og fortelle eventyret om Askepott Lage påskepynt	21. ... Tur til skogen v/ Ulriksbanen ... Musikksamling Middag: Schnitzel m/potetbåter, sitron og surkål	22.	23.
13.	24. ... Turdag Kyllingene klekkes ut	25. ... Bake til lunsj Hellas Nasjonaldag ... Turdag	26. Kyllingene bor i barnehagen frem til 10.april	27. ... Tema; Barn i andre land- Tyskland; hovedstad, flagg, leker. Leke; Ficher, ficher, wie tief ist das wasser? Førskolegruppe	28. ... Tema; Barn i andre land- Tyskland; Folkedans og muikk Middag; Bestemors grønnskaspennkaker	29. Kyllingprosjekt: Vi trenger hjelp av barn/ foreldre til pass og stell av kyllingene	30. Kyllingprosjekt: Vi trenger hjelp av barn/ foreldre til pass og stell av kyllingene Sommertid. 1 time fram
14.	31. ... Turdag						

APRIL

Innhold:

Årstid, vår. Påske

Tema; Barn i andre land – Tyskland

NB! Påskekafe fredag 11.04.25 kl 15.00-16.00

Lage påskepynt

Språket; Auf wiedersehe(farvel/adjø). Danke schön(takk)

Folkedrakter

Slott og borger

Riddere

Sanger: «april sangen», En litek kylling i egget lå

Eventyr; Katten med støvlene, Brødrene Grimm

Regelleker; frysedans og grytebanking

Arbeidsmåter:

Påskeforberedelser og symbolikk: Vi samtaler om hvorfor vi feirer påske og lager påskepynt hvor vi finner tema i symbolikken” Det nye liv”, som egget, haren, lammet og spirende planter. (lage påskekyllinger av dorullhylser, så karse i eggekartonger, male på egg og lignende) Påskekafe: Foreldre m/fam. er hjertelig velkommen til påskekafe og underholdning fra barna. Vi avslutter med påske skattejakt 🕵️

Tema; Barn i andre land- Tyskland er noe likt oss i Norge når det gjelder folkedrakter. De mest kjente er Tracht, Lederhosen og Dirndl. Dette er litt forskjellige typer og finnes rundt hele i Tyskland, men også ned og inn i Østerrike. Vi ser på bilder av folkedrakter og fargelegger noen selv. I Tyskland finnes det mange gamle og vakre, slott og borger. I nyere tid har Neuschwanstein av mange blitt oppfattet som et typisk eksempel på middelalderens «eventyrslott», og det har blant annet inspirert den amerikanske animasjonsfilmskaperen Walt Disneys oppfatning av slike byggverk. I gamledager bodde det konger og adelsmenn i disse slottene og borgene. De hadde da riddere og soldater som passet og vokter på slottet og borgene. Ridder er en adeltittel, opprinnelig en betegnelse på den nest øverste samfunnsklassen i Romerriket under republikken og tidlig keisertid. Under føydalismen i Europa i middelalderen var ridderne den øverste klasse av lavadelen. En væpner ble ridder når han ble tildelt ridderslaget, enten av kongen eller av en høyadelsmann eller eldre ridder. Hva gjorde riddere? Disse gikk blant ut på at en ridder skulle følge og forsvare moralske krav, slik som beskyttelse av svakerestilte personer og personlig offervilje overfor andre personer. Kvinner ble skildret som svakere personer enn menn, og ridderne skulle opptre spesielt oppmerksomt, høvisk og elegant overfor kvinner. Vi ser på bilder av slott og borger i Tyskland. Vi fargelegger vår egen ridder og leker at vi er riddere. Vi leser eventyret om katten med støvlene av brødrene Grimm. Vi øver på å si Auf Wiedersehen: betyr farvel / adjø. Og danke schön som betyr tusen takk. Vi leker noen tyske regelleker / barneleker som er oversatt til frysedans og grytebanking.

Slik leker vi frysedans: Alle barn spredt rundt i rommet. Du starter rask barnemusikk. Så lenge musikken spiller, må barna fortsette å bevege seg. Om de løper eller danser er opp til dem. Så stopper plutselig musikken. Barna må nå stå stille. Alle som ikke fryser i bevegelsen mens musikken er slått av, blir tatt ut av leken. Alle andre kan fortsette. La nå musikken fortsette, og neste runde begynner. Deltakerne som er igjen på slutten vinner.

Slik leker vi Grytebanking: Dette trenger du: gryte og treskje skjerv eller tynn klut og innpakkede premier. Slik leker du: Et barn får bind for øynene og får treskjeen. Alternativt kan et annet barn eller lekelederen sette gryten opp ned et sted på gulvet i rommet. Vær forsiktig så du ikke gjør det for vanskelig, spesielt for små barn. Gjem nå en premie under gryten. Det søkende barnet kan nå krype rundt i rommet med treskjeen. Målet er å finne gryten med treskjeen ved å slå den på gulvet. For å sikre at barnet ikke leter rundt i rommet forgjeves, kan alle spillere gi ledetråder om barnet beveger seg i riktig retning. Ordet "varmt"; signaliserer at barnet kryper i riktig retning og "kaldt"; når det skal endre retning. Når barnet har funnet gryten, kan han eller hun banke høyt på gryten og beholde premien.

Mål:

Påskan: I likhet med julen er påskan en viktig høytid for oss, og den er knyttet opp mot en rekke tradisjoner og forventninger. Påskan symboliserer det nye livet, og vi legger vekt på aktiviteter hvor omsorg og omtanke for hverandre fremheves. Vi skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon.

Barn i andre land- Tyskland; I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger,

Barn i andre land- Tyskland; I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk. (Rammeplanen 2017)

April

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
14.		1. Lage påskepynt Lese boken: God påske	2. 	3. Tema; Barn i andre land; Folkedrakter	4. Fotbad. Omsorg og omtanke for hverandre Middag; Kirschenmichel https://www.einfachbacken.de/rezepte/kirschenmichel-rezept-mit-broetchen	Kyllingprosjekt: Vi trenger hjelp av barn/ foreldre til pass og stell av kyllingene	6. Kyllingprosjekt: Vi trenger hjelp av barn/ foreldre til pass og stell av kyllingene
15.	7. Turdag	8. Lage påskepynt Bake til kafe Turdag	9. Besøk fra Haukeland skole i barnhagen kl. 09.30. Overføringssamtaler	10. Pynte til påskekafe Kyllingen flytter hjem Kompetanseløypen for prosjektgruppen kl. 12.00-15.30	11. Påskekafe: Vi har gleden av å invitere foreldre m/fam til påskekafe i barnehagen fra kl. 14.00 – 15.00. Tema: Gul mat	12.	13. Palmesøndag
16.	14. Skolens påskeferie Ferie personell	15. Bake til lunsj Turdag	16. Onsdag før Skjærtorsdag. bhg stengt	17. SKJÆRTORS DAG	18. LANGFREDAG	19. PÅSKEAFTEN	20. PÅSKEDAG
17.	21. 2. PÅSKEDAG	22. Tema; Slott og borger Bake til lunsj Turdag	23. Turdag Leke: Frysedans	24. Tema; Barn i andre land-Tyskland: Ridderne Lese eventyret: Katten med støvlene	25. Tur til Montana Musikkksamling Middag: Hjemmelaget fiskesuppe m/ flatbrød https://www.godfisk.no/oppskrifter/torsk/fiskesuppe-med-torsk-og-reker/	26.	27.
18.	28. Fotografering i barnehagen kl. 10.00 Reimers	29. Leke; Grytebanking Bake til lunsj Turdag	30.				

MAI

Innhold:

Årstid: vår

Tema; Barn i andre land- Sverige

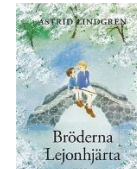
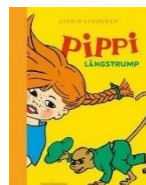
Nasjonaldagen vår 17.mai

Så grønnsaker og urter ute

17 – mai kafe i barnehagen 15 mai

Hovedstad Stockholm; klima og vær, leker, kultur og spåk, musikk og bøker/ film

Sanger; «. Mai-sangen» «17-mai sang for de små

Bøker; Astrid Lindgren; Emil i Lønneberget, Pippi Langstrømpe, Ronja Røverdatter

Gunilla Bergström; Albert Åberg / Alfons Åberg; [Albert Åberg - NRK TV](#)

Musikk; Lytte og danse til ABBA

Spill; Klubb / viking sjakk og ute yatzy

Arbeidsmåter:

Årstid vår; Dyrkningsprosjektene våre faller naturlig inn under økologisk dimensjon ved å gi barna direkte innsikt i samspillet i naturen, samt at det bidrar til matplantenes vekst og utvikling. Vi bearbeider jorden, så grønnsaker, luker og vanner. Barna er med å velger ut hva vi skal dyrke innefor et utvalg som passer vårt klima (poteter, gulrøtter, sukkereerter, persille, redikker, gressløk, salat mm). Små barn vil i større grad smake på ulike grønnsaker når de har dyrket dem selv.

Barn i andre land . Sverige; Sverige er et land de fleste nordmenn har et nært kjennskap til. Vi er jo tross alt naboer! Riksgrensen mellom Norge og Sverige er den lengste riksgrensen mellom to land i hele Europa. Sverige og Norge har gjennom århundrer hatt tette historiske bånd. Landene var i Union sammen med Danmark fra 1397-1521 og med hverandre fra 1814-1905. Sverige er det største og mest folkerike landet i Norden. Sverige er kjent for monterbare møbler (IKEA) og produksjon av jern og stål. En del av Sverige ligger i Arktis, der solen skinner hele døgnet om sommeren, og om vinteren er det konstant mørke. Det er også mørketid i Norge, og den varierer i varighet jo lengre nord du kommer. Lengst varer den i Longyearbyen (82 dg) og på Nordkapp (62 dg). Arktis er hav og landområder rundt Nordpolen. Landområdene i Arktis tilhører Russland, Norge, Sverige, Finland, Danmark (Grønland), USA og Canada. Sveriges hovedstad og største by er Stockholm, med omtrent 2 100 000 innbyggere.

Barne TV-favoritter fra Astrid Lindgren; Emil i Lønneberget, Ronja Røverdatter, Pippi Langstrømpe, vi på Saltkråkan, alle vi Barna i Bakkebygrenda – det er mange figurer å takke den svenske forfatteren, Astrid Lindgren for. Selv over 50 år etter er de svenske barne-TV klassikerne ble vist for første gang, er de fortsatt populære blant dagens unge. Vi leser et utvalg bøker av Astrid Lindgren og Gunilla Bergström.

Spille kubb / Viking sjakk; <https://www.bing.com/videos/riverview/relatedvideo?&q=hvordan+spille+kubb&&mid=B505B7925AF061ED990AB505B7925AF061ED990A&mmscn=mtsc&aps=2&FORM=VRDGAR>

Spille utedørs yatzy; Spillet er en fin måte å lære barn om tall og mateamatikk på en morsom måte. Det er en kombinasjon av flaks, strategi og litt matematikk. Med sine varierte regler og muligheter for tilpasning, kan yatzy tilpasses enhver spillergruppe. Å spille Yatzy sammen er både sosialt, og en flott måte å forberede kognitive ferdigheter som taktikk og beslutningstaking.

Musikk / dans: ABBA er en svensk popgruppe som er blant verdens mest populære artister, og en av Sveriges største eksportartikler. Gjennombruddet kom i 1974 da de vant Eurovision Song Contest med Waterloo.

Vi lytter, danser, og synger med på et utvalg sanger fra ABBA som; Mamma Mia, Waterloo mfl. [ABBAs 25 aller beste sanger - Mitt liv som Erik](#)

Nasjonaldag og 17. mai kafe: Vi leser boken ” Hurra” som forteller om hvorfor vi feirer 17.mai. Vi lærer nasjonalsanger og lager pynt. På kafeen inviteres dere til kjøp av kaffe og kaker, det blir underholdning og 17-mai leker som tombola, sekkeløp, ringspill og ballkast.

Mål:

Årstid: vår/ dyrking av grønnsaker: Barna erfarer viktige sammenhenger i naturen og kan forstå at naturen er grunnlaget for maten vi spiser, fra jord – til bord. Barn er utforskende av natur og de undersøker omgivelsene fra ulike perspektiv for å tilegne seg kunnskap, erfaringer og mening. Barnehagen skal støtte barns lyst til å leke og utforske (Rammeplanen 2017), og gjennom de valgte aktivitetene får de undersøke, utvide sine perspektiver og får ny innsikt.

Barn i andre land; Sverige; Å være bevisst hvilke kultur du selv er vokst opp i er en god start for å forstå barn fra ulike kulturer. Når barna får bli kjent med «barn fra andre land» og kulturer kan de møte mennesker med en annen kulturell bakgrunn enn de selv har med respekt og nysgjerrighet.

Markering av nasjonaldagen står sterkt i vår tradisjon, og vi tar vare på kunnskap og tradisjoner forbundet med feiringen

Mai							
Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
18.				1. 1. mai Offentlig høytidsdag	2. Planleggingsdag. Bhg stengt. Personalet:	3.	4.
19.	5. Turdag Bok: Ronja Røverdatter	6. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Bok: Emil i Lønneberget Turdag	7. Turdag	8. Tema; Barna i andre land – Sverige – hovedstad, flagg Frigjøringsdagen 1945	9. Musikksamling; Abba Turdag Middag; Svenske kjøttboller i fløtesaus m/ potestappe, dampet nykål og tyttebær	10.	11.
20.	12. Turdag Spille ute yatzy	13. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag	14. Turdag Bok: Albert Åberg	15. «17-mai» kafe kl. 14.00 – 15.00 for barn, foreldre m/fam. Sangunderholdning og «17-mai leker»	16. Turdag Musikkksamling Temaarbeid Middag; Rømmegrøt	17. Grunnlovsdag.	18.
21.	19.	20. Bake til lunsj; Smørgåstårta (m/ reker og laks) Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag	21. Turdag	22. Tema; Barn i andre land; leker og kultur Spille klubb	23. Felles tur til Gamle Bergen Dra fra bhg kl. 09.30 Tilbake til kl. 15.00	24. Smørbrødterte Smørgåstårta - Oppskrift fra TINE Kjøkken	25.
22	26.	27. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Bok: Pippi Langstrømpe Turdag	28. Turdag	29 Kristihimmelfartsdag	30. Planleggingsdag. Bhg stengt. Personalet:	31.	

Innhold:

Årstid sommer

Tema; Barn i andre land - Danmark

Sommerfest i barnehagen (05.06 ?)

Dagstur til Ulriken for førskolebarna:

12.06

JUNI

Solvett barnehge

Hovedstad København; klima og vær, leker, kultur og spøk

Arrangeres av foreldre

Vi går opp til Ulriken og tar banen ned

Sanger: «juni sangen»,

Kunst; Lage en andunge eller Svane – male en drøm

Bøker; HC. Andersen; « Den stygge andungen» og «Den lille havfruen»

Musikk; Dansk folkemusikk og dans;

https://www.youtube.com/channel/UC-bFiPbzFyM1OGnbDn_ZQ

Arbeidsmåter:

Årstid sommer : Varmere vær, lettere klær, solbeskyttelse; Somrene på Vestlandet kan være veldig vaierende, ofte med regn og skyet vær, men også med solrike dager. Temperaturene ligger normalt mellom 15-20c, og av og til så varmt som 25-30c. I Danmark er det ofte varmt om sommeren og kaldt om vinteren. Klima endrer seg mye etter årstiden. Det er også en del regn og vind Danmark, da landet er omringet av hav. Vi samtaler om hvordan vi kler oss og beskytter oss mot solen og været.

Solsmart barnehage: Barnehagen er en «solsmart» barnehge i regi av kreftforeningen. Vi følger kreftforeningens solråd og solvetts regler. Vi laster ned og arbeider med aktivitetsheftet; «Lek og lær om sola» - «Når må vi beskytte oss i solen?». Vi leser historien om «Solfryd». mHva kan vi lære av skyggen? Hva kan vi lære av dyrenes måte å beskytte seg mot solen?. Bruke værhjulsplakat.

Barn i andre land – Danmark; København er Danmarks hovedstad og største by. Danmark er omtrent like stort som Finnmark Fylke, og har kun landegrense mot Tyskland. Danmark er et veldig flatt land, nesten uten fjell. Mye av landet er dyrket mark. Det er særlig svinekjøtt, ost, møbler og legemidler som blir solgt til andre land. Mange nordmenn reiser på ferie til Danmark og besøker f.eks Legoland i Billund der 50 millioner legoklosser er brukt i byggingen av parken. Vi starter med å lære om hovedstaden København, flagget og dyrene.

Eventyr av Hans Christian Andersen; Vi skal skal også lese og bli kjent med Hans Christian Andersen, hans liv og hans mest kjente eventyr. Hc. Andersen var en dansk dikter og forfatter, og han er verdenskjent for eventyrene sine; Den stygge andungen, Piken med sovelstikken og Den lille havfruen. Vi leser først bøkene «dialogisk», dvs si at vi samtaler og reflekterer rundt bildene i boken. Vi leser eventyrene og snakker sammen om innholdet i fortellingene. Barna får lage sin egen andunge eller svane (pynte med glitter, fjær og andre materialer). Eventyret om «Den lille havfruen» gir oss muligheter til å samtale om drømmer, ønsker og det å være tomodig. Barna får male sin egen drøm, og vi former en havfrue (inspirert av eventyret) i leire.

Lego; Lego ble utviklet i Danmark av Gotfred Kirk Christiansen fra 1949. Lego er blant verdens best kjente varemerker og mest solgte leketøy, og er kåret til det 20-ende århundres leketøy. Barna får lære om legoparken i Billund og dens historie. Som en del av kunstprosessen i læringsarbeidet med lego skal barna få lage «stempel» ved å sortere klosser etter størrelse, påføre maling og lage forskjellige mønstre på ark og tekstiler.

Musikk: Vi lytter til tradisjonell Dansk folkemusikk og lærer noen bevegelser fra tradisjonell folkedans.

Dagstur til Ulriken: Dette er den årlige ” avslutningsturen” for barna i førskolegruppen. Vi pakker sekken med mat og drikke, og litt ekstra tøy. Vi går opp til Ulriken i samme løype som 7 – fjellturen (den steinete ruten som ikke er så bratt). På toppen av Ulriken spanderer vi en is ☺, før vi tar banen ned igjen. Vi legger opp til flere lekestopp på veien.

Mål:

Årstid sommer: Varmere vær, lettere klær, solbeskyttelse: Når mye av tiden vi bruker er utendørs, er det ekstra viktig å ha gode rutiner for å beskytte både barn og voksne mot solen.

Barn i andre land; Eventyr, HC Andersen. Gjennom møtet med eventyrene får barna innblikk i dansk kultur. Barnehagen skal arbeide med å skape; interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og leveste (Rammeplanen 2017). Eventyrene gir et grunnlag for å starte store samtaler og diskusjoner hos barna om kjærlighet, drømmer og respekt. Gjennom samtaler får barna videreutvikle sitt språk og sin kommunikasjon. Barna får gjennom eventyrene og kunsten utviklet sine tanker og følelser.

Lego; Barna får utviklet sin kreativitet, kritiske tenkning og finmotorikk ved å bruke legoklossene i kunstarbeid. Gjennom prosjektet får barna arbeide på en lekende måte med matematiske fenomen som sortering, plassering, orientering, visualisering, mønstre og tall.

Musikk; Gjennom arbeidet med tradisjonell Dansk folkemusikk og dans får barna videreutviklet sin motoriske ferdigheter, kroppsbeherkelse, koordinasjon og fysiske egenskaper. Dessuten er felles musikk og dans sosialt inkluderende og samlenede og gir en god felleskapsopplevelse.

Sommerfest: En sosial sammenkomst i barnehagen hvor foreldre samarbeider og har regien. Hyggelig avslutning på barnehageåret og avskjedsmarkering for skolestarterne.

Dagstur på Ulriken: Dette er utelukkende en sosial tur og en ” milepæl” for våre avgangsbarn.

Juni

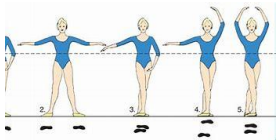
uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
22.				 Sol og solvett	 Den lille havfruen; Edvard Eriksens statue		1.
23.	2. Italias Nasjonaldag	3. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag	4. Turdag	5. Danmarks nasjonaldag SOMMERFEST I BARNEHAGEN KL. 15.00 – 17.00 (I regi av foreldre)?	6. Musikksamling Sveriges Nasjonaldag Flaggans dag 	7. Pinseaften	8. Pinsedag
24.	9. 2. Pinsedag	10. Bake til lunsj Barn i andre land; Danmark, hovedstad, flagg, klima, dyr Turdag	11. Turdag	12. TURDAG TIL ULRIKEN FOR FØRSKOLEGRUPPEN (Væravhengig) Dra kl. 10.00. Tilbake kl. 14.30	13. Tur til Montana Musikksamling Dansk folkemusikk	14.	15.
25.	16.	17. Bake til lunsj Eventyr; Den stygge andungen Turdag	18. Turdag	19. Eventyr; Den lille havfruen Førskolegruppe Turdag	20. Musikksamling Dansk folkedans Temarbeid Turdag Middag: (Siste skoledag før ferien)	21.	22.
26.	23. Turdag Sankthansaften	24. Bake til lunsj Turdag	25. Turdag	26. Barn i andre land: Danmark – Legoland Førskolegruppe Turdag	27. Musikksamling Dansk folkedans Tur til Montana	28.	29.
27	30. (Siste SFO dag før ferien)						

JULI

Innhold:
Årstid sommer
Tema: Barn i andre land- Frankrike

NB! Sommerferie og sommerlukket fra 14.07 til 4.08

Hovedstad; Paris, flagg, klima, leker, kultur og språk
Gjøre ferdig påbegynt arbeid i tilknytning til temaarbeid våsemesteret.

Kopiere bilder: Overføre bilder på minnepenn fra " Livet i barnehagen" til skolestarterne

Hovedrengjøring: Utføre nødvendige forberedelser til sommerlukket og hovedrengjøring av barnehagen.

Sanger: «juli sangen», «Fader Jacob»

Musikk: Lytte til opera

Dans; Klassisk ballett

Kunst; Lage skulptur i leire

Spill: Bocca

Bok: «Bukkene bruse begynner på skolen»
«Peppa gris på sommerferie»

Arbeidsmåter:

Barn i andre land – Frankrike; viktigste norske eksportvarene er olje og gass, fisk og fiskevarer og metaller. Importen fra Frankrike består av de tradisjonelt viktigste importvarene biler, andre transportmidler, elektriske maskiner og apparater og drikkevarer. Største delen av Frankrike vender ut mot Atlanterhavet, og klimaet bærer preg av dette. Tempererte vinder fra vest stryker inn over landet og gir et mildt, fuktig klima med små årlige temperatursvingninger i de vestlige og nordlige landsdelene. Mange nordmenn reiser til Frankrike på ferie og besøker for eksempel Paris og de reiser til kysten av Frankrike. Vi fargelegger flagget og sier «bonjour» som betyr hei på Fransk.

Fader Jakob (på fransk: **Frère Jacques**) er en barnesang, som er kjent på mange språk. Sangen er mest sannsynlig fra Frankrike. Den franske musikkolog, Sylvie Bouissou, hevder at sangen stammer fra 1700-tallskomponisten Jean-Philippe Rameau. Melodien dukket opp i 1811 på trykk i bladet *La Clé du Caveau à l'usage de tous les Chansonniers français*. Det første kjente opptrykk av melodi og tekst sammen var i *Recueil de Rondes avec jeu et de Petites Chansons* fra 1860. Ingen andre land enn Frankrike kan spore tilbake melodi eller tekst så tidlig som 1811 og 1860. Sangen handler om en katolsk klosterbror som har vanskeligheter med å komme seg opp og til kapellet for morgenens første tidebønn, *matutin*. Vi synger sangen Fader Jacob.

Auguste Rodin var en fransk billedhugger og den fremste representanten for impresjonismen i skulpturen. Han var elev av blant andre Antoine-Louis Barye og studerte også antikken. Skulptur som Rodin var mest kjent for var *tenkeren*. Barna lager sin egen skulptur i leire. Barna prøver å etterligne skulpturen og blir tatt bilde av.

Spille Boccia ute. **Boccia** er et boulespill, som ble spilt i det gamle Roma. Men spilles mye i Sør-Frankrike og er et populært spill for seniorer. <https://gronlandboule.no/hva-er-boule/>

Mål:

Barn i andre land: Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. (Rammeplanen 2017)

Kunst, kultur og kreativitet: Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk. (rammeplanen 2017)

Vi samler sammen barnas tegninger og setter dem sammen til et hefte.

Barn som begynner på skole får hver sin minnepenn med bilder fra " Livet i barnehagen" og diplom.

Ellers blir dagene frem mot sommerferien brukt til å gjøre nødvendig rydding i barnehagen

VI ØNSKER ALLE EN RIKTIG FIN SOMMER OG EN GOD OG OPPLEVELSESRIK SOMMERFERIE!!!

Juli

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
27.		<p>1.</p> <p>Bok: Bukkene bruse begynner på skolen</p>	<p>2.</p> <p>SÅPEBOLER 1 stk sunlight» sæbe» på fat, skummes opp med litt vann. Anvend trådsnelle til å blåse frem boblene Eller; Zalo + vann + littsukker. La stå til dagen etter.</p>	<p>3.</p> <p>Tema; Barn i andre land Lage skulptur i leier «Tenkeren» Auguste Rodin</p>	<p>4.</p> <p>Tema; Barn i andre land; Musikk og dans Opera og klassisk ballett (Jean- Philippe Rameau - kammermusikk Middag; Quiche Lorraine https://meny.no/oppskrifter/Pai/Quiche-Lorraine</p>	<p>5.</p> 	<p>6.</p> <p>Jean-Phillipe Rameau (1683-1764)</p>
28.	<p>7.</p> <p>Bok: Peppa gris på sommerferie</p>	<p>8.</p> <p>Tema: Barn i andre land; - Frankrike, Paris, kultur, flagg</p>	<p>9.</p> 	<p>10.</p> <p>Spille Boccia ute.</p>	<p>11.</p> <p>Utføre diverse nødvendige forberedelser til sommerlukket og hovedrengjøring av bhg Middag: baguetter med salat, skinke og ost.</p>	12.	13.
29.	<p>14.</p> <p>Sommerferie bhg. Stengt. 14 juli – 4. august 3 uker sommerferie</p> <p>Fransk Nasjonaldag</p>	15.	<p>16.</p> 	17.	18.	19.	20.
30.	<p>21.</p> <p>Sommerferie bhg. Stengt</p>	<p>22.</p> 	23.	24.	25.	<p>26.</p> 	27.
31	<p>28.</p> <p>Sommerferie bhg. Stengt</p>	29.	30.	31.			

AUGUST

Innhold:
Årstid; sommer
Tilvenningsprogram for nye barn i barnehagen

Foreldre tar med bilder av barnet og familie
Trygg tilknytning i samarbeid med foreldre
Lage skryteplakat til nye barn
Bli kjent med barnehagen og dens nærmiljø
Dagtavle, værtavle og kalender, syngte navnesanger, lese bøker,
Spille et utvalg lotto og brettspill

Sanger: «August sangen» «Hei, hei, hei jeg heter, Når vi seiler opp og ned»

Kims lek: «Teppeleken»

Bøker: «Boka om å gå i barnehagen», «Petra begynner i barnehagen»

Kunst; Male sol

Arbeidsmåter:

Tilvenning og progresjon i tilvenningen: I Karusellen barnehage har vi utarbeidet et eget tilvenningsprogram for nye barns oppstart i barnehagen. Det tar alltid tid å bli kjent og trygg på en ny plass og med nye mennesker; både barn og voksne. Målet med tilvenningen er både å ivareta det enkelte barn, men også å inkludere barnet i barnegruppen. Vi arbeider for å skape en god barnegruppe, der alle skal oppleve seg sett, hørt og verdsatt. Barna i barnehagen engasjeres som en del av tilvenningsprogrammet. Ved tilvenning av nye barn, får "frivillige" andre barn i oppgave å være med på omvisning i barnehagen, vise frem leker og materiell, ta med i lek osv. Barna er forskjellige, og tilvenningen blir ulik utfra det enkelte barns behov. Primærkontakten gjør avtaler med foreldre underveis om gjennomføringen av tilvenningen. Tilvenningsprogrammet utformes / utvikles og vurderes i samarbeid med barnets foreldre. Mer informasjon om tilvenning får dere før oppstart i barnehagen. Informasjon om overganger innad i barnehagen, samt overgang barnehage/ skole finner dere i vår virksomhetsplan og på vår hjemmeside <http://karusellen.barnehage.no/> " Myk" start etter ferien hvor fritt valg av lek og aktiviteter preger de første ukene. Gå turer i barnehagens nærmiljø og til "våre" faste turområder.

Skryteplakat; Nye barn får med seg bilder til barnehagen. Vi lager "skryteplakat" med bilder av barnet event. m/familie.

Vi bruker samlingsstunder til å presentere nye og "gamle" barn. Barna tar med bilder for å "vise og fortelle" om familien sin og venner.

Samlingsstunder; Vi synger navnesanger for å lære nye navn og leser fortellinger om det å være ny i barnehage. Lese bøker, bildebøker, pekebøker, rim, regler med mer

Spille spill; Vi velger blant brettspill for de ulike aldersgruppene i samsvar med barnas interesse, modning eller behov for å bygge vennerelasjoner.

Male sol; Vi maler i «regnbuens» farger med vannfarger eller oljemaling. Vi bruker papp, silke og annet tilgjengelig materiale

Mål:

Tilvenning; Få en god start på barnehageåret. Nye familier / barn skal bli kjent med barnehagen. Skape felles opplevelse og gruppetilhørighet. Bevege oss fra det kjente og nære til det ukjente og utfordrende. Barna i barnehagen er en ressurs for hverandre. Barna liker å hjelpe til og få oppgaver som er betydningsfulle. For de nye barna er de andre barna viktige og betydningsfulle helt fra første dag. Vårt mål er å etablere varme og nære relasjoner til hvert barn og sikre en trygg tilknytning. «Barn som har en trygg tilknytning til de voksne i barnehagen, viser senere en bedre kognitiv og sosial utvikling enn andre barn i skolen» (Clarke-Steward & Allhusen 2005)»

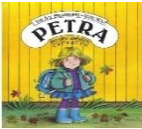

Skryteplakat; Barnets oppstart i barnehagen er påvirket av et samspill mellom kjennetegn ved barnet, foreldrene og personalet, samt de rammene for oppstart som barnehagens rutiner representerer. Sammen med vår «primærkontakt – modell», som er forankret i tilknytningsteori, vil bilder av barnet og familien hjelpe barnet gjennom perioder med separasjonsangst.

Felles samlingsstund: Inkludere nye barn i barnegruppen, lære sanger, og rutiner, bli kjent med barna og de voksne, og bli innlemmet i temaarbeidet vårt.

Spille spill: Spill står i en særstilling i barnehagematematikken. Med billedlotto får barna erfaringer med par kobling med utgangspunkt i formgjenkjenning, og telling og antallskonservering ved spillbrett / terningspill. Dessuten er det å spille spill både sosialt og gøy og kan bidra til å etablere flere og / eller nye vennerelasjoner.

Male sol; Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Barna blir kjent med fargene ved å blande og utforske fargenes muligheter, og i tillegg se og sanse de ulike uttrykkene fargene kan gi.

August

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
31.					1. Første SFO-dag	2.	3.
32.	4. 1 dag etter ferien Vel overstått ferie 😊 Tilvenningsprogram denne måneden Tilvenningsprogram for nye barn denne måneden (Første dag i SFO) (Ferieavvilking ansatte)	5. 🇺🇸 Bake til lunsj 🇺🇸 Tilvenningsprogram hele uken (Første SFO dag)	6. Bok: Boka om å gå i barnehagen	7. 🇺🇸 Tema	8. 🇺🇸 Tur til Montana 🇺🇸 Musikkksamling Middag:	9. Bok; Petra begynner i barnehagen	10.
33.	11. 🇺🇸 Turdag 🇺🇸 Tilvenningsprogram hele uken	12. 🇺🇸 Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) Turdag	13. 	14. 🇺🇸 Tema 🇺🇸 Turdag 	15. 🇺🇸 Musikkksamling Temarbeid 🇺🇸 Turdag Middag:	16.	17.
34.	18. 🇺🇸 Turdag (Første skoledag)	19. 🇺🇸 Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) 🇺🇸 Turdag	20. 🇺🇸 Turdag 🇺🇸 Lage «grøtbilder»	21. 🇺🇸 Tema Oppstart; Førskolegruppe 🇺🇸 Turdag	23. 🇺🇸 Tur til Montana 🇺🇸 Musikkksamling Middag:	24.	24.
35.	25. 🇺🇸 Turdag	26. 🇺🇸 Bake til lunsj Vis og fortellsamling Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) 🇺🇸 Turdag	27. 🇺🇸 Turdag 🇺🇸 Male hånd- og fotavtrykk Til skryteplakaten	28.	29.	30.	31.

SEPTEMBER

Innhold
Årstid; høst
Tema; Barn i andre land – Italia

Eksperiment
Høstfest for skolebarna 09.09
Feire Karusellen barnehage 35 år (21.09) 19.09
(Planleggingsdag 08.09)

Høste grønnsaker og plommer
Hovedstad, Roma, flagg og nasjonaldrakt, arkitektur, leker, kultur og språk
Lage vulkan
Bollefest og hyggelig gjensyn 😊
Barnehagehuset: Historie og omvisning i loft og kjeller

Sang; september sangen
Lek; «Strega comanda colore» (en vri på «tikken»)
Kunst; Fargelegge italiens flagg og nasjonaldrakt
Bygge / lage Colosseum
Male; Vi studerer kunst fra Peterkirken og maler egne motiv
Eventyr; «Pinocchio» (Carlo Collodi, 1883)
Bursdagssang til barnehagen: «Alle kan» (alle vil leke, vil leke med, i Karusellen liker vi det....osv.)
Bøker; «Sint og glad i barnehagen», «Mobbing i barnehagen»
Dans; Tarantelladans

Arbeidsmåter:

Årstid: høst : Vi høster plommer fra plommetreet vårt og lager plommesyltetøy av like deler plommer, epler og pærer.

Barn i andre land-Italia; Italias hovedstad er Roma, som er mest kjent for sin vakre natur, rike historie, arkitektur og mat. **Arkitektur**; Vi ser på bilder og snakker om de mest kjente bygningene (colloseum, Peterkirken, Trevifontenen) Colloseum er det største amfiteateret som ble bygget i Romerriket med plass til 50 000 tilskuere. Peterkirken er verdens største kristne kirke og et viktig åndelig symbol for katolikker ettersom den ble reist av apostelen Peter (historiens første pave). Peterkirken er også et kunstnerisk mesterverk. Store kunstnere som Michelangelo, Gian Lornzo, Bernini, Giacomo Della Porta, Donato d'Angelo Bramante og Carlo Maderno deltok i prosjektet som varte i nesten 200 år. Trevifontenen sies å være den vakreste fontenen i verden. Den nåværende fontenen er fra 1600 tallet, men fontenen har en historie som går tilbake til 1000-tallet f. kr. Da den var den siste delen av Aqua Virgo – avedukten. Vi skal også snakke om klima og vær i forskjellige deler av Italia, og vi skal se på Alpene og Vesuv og hvordan det påvirker naturen og menneskene.

Eksperiment; Vi lager et vulkansk utbrudd slik; vi heller 1 dl eddik i en plastflaske og tilsetter noen dråper zalo og rød maling. Vi heller oppi litt natron eller bakepulver og venter på resultatet. Forsøket kan også gjøres med cola og mentos.

Kunst; Vi bygger en modell av Colloseum ved hjelp av natur – og gjenbruksmateriale. Vi studerer bilder fra Peterkirken og henter inspirasjon fra kunsten til å male egne bilder.

Lek og dans; Vi lærer leken fra youtube-filmen; <https://learnamo.com/en/italian-childhood-games/> og https://www.youtube.com/watch?v=h-t_6V-f7E8&ab_channel=kodomokids. **Tarantella dansen**; er en italiensk, livlig og hurtig folkedans. Vi skal lære enkle bevegelser til tarantella, høre på sang og jobbe med rytme.

Høstfest for skolebarna; Vi inviterer ” skolebarna ” til egen høstfest og gjensyn i barnehagen. Vi ber barna fortelle om hvordan de har det på skolen og dele erfaringene sine som skolestartere.

Feire Karusellen barnehage 35 år: Huset ble bygget i 1932 av arkitekt, Per Grieg. Ulriksdalsutbyggingen var et svar på boligmangel i Bergen også for finere villa strøk. Som han selv skrev så var ” der som kjent en absolutt mangel paa saadane tomter i dette strøk”. Terrengtilpassingen er en av de unike karakterene ved Ulriksdal. Det svakt hellende terrenget er inndelt i lange og smale tomter. Husrekkene ligger med relativt stor avstand mellom seg. De fleste av villaene hans i Ulriksdal har en kubistisk eller rektangulær bygningskropp. De er klart inspirert av 1700-tallets hus med svaiet valmtak. Per Grieg stod for 18 av de 30 nye husene som kom i Ulriksdal. I tillegg har de andre arkitektene som har bygget her, respektert tanken til Per Grieg og laget hus som innordner seg helheten. (Truls Grung: Per Grieg- Stor kunstner, stort menneske Bergen 1997) Ulriksdal ligger på tidligere Ulriksdal gård. Denne plassen lå under gården Nordalset / Nordbø. Ulriksdal ble utparsellert i 1931. I dag er området og husene som enkelthus verneverdige og bør reguleres til spesialområdevern ifølge antikvarisk dokumentasjon. Haukeland Universitetssykehus. Reguleringsplan 2007» **Omvisning**: Huset har en kjeller, en 2 etg og et loft i tillegg til barnehagelokalene. Barna blir tatt med på omvisning både i kjeller og loft, og vi forteller om hvordan livet kan ha artet seg for familien som levde der fra huset var nytt.

Mål:

Barn i andre land-Italia: Arkitektur: Gjennom samtaler om arkitektur og kunst arbeid får barna lære mer om geometriske former og romforståelse (Rammeplanen, 2017) Kunst: Gjennom kunst arbeid får barna mulighet til å uttrykke seg estetisk og blir mer kjent med Italiensk kultur. Barna skal utvikle sine finmotoriske ferdigheter, ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skape glede. Gjennom arbeidet med Colosseum modell får barna arbeide med dette. Musikk: Gjennom møte med Italiensk musikk, dans og lek får barna videre utvikle sine motoriske ferdigheter, kroppsbeholdelse, koordinasjon, fysiske egenskaper og barna får se nærmere på italiensk kultur (Rammeplanen, 2017) **Klima og miljø**: barna får lære om klimaforholdene i Italia og vil lære hvordan mennesker i Italia opplever naturen og naturens mangfold, og barna skal få utforske naturfenomen som vulkan gjennom eksperiment (Rammeplanen, 2017)

Høstfest for skolebarna: Barna i barnehagen ” mister ” venner når barn begynner på skolen. Selv om avslutningen markeres i barnehagen kan det være vanskelig å forstå at de ikke skal komme tilbake i barnehagen etter sommerferien. Gjensynsgleden er gjensidig når vi møtes til høstfest i barnehagen. ” Skolebarna ” får fortelle hvordan de har det, dele sine erfaringer som nye skolestartere, møte gamle venner, treffe de nye barna som har ” fått plassen ” deres og alle får anledning til å ta farvel (eller på gjensyn): Dette gir viktig grunnlag for førstehånds erfaringsutveksling fra nye skolestartere til kommende skolestartere.

Feire Karusellen 35 år: Bevissthet om egen kulturarv og delaktighet i andres kultur skal bidra til at barn kan sette seg inn i andres ståsted. Barna får ta del i kulturen i nærmiljøet gjennom møte med institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner, samt i bøker og fortellinger. Kulturelt mangfold, ulike levevis er en del av fagområdet (rammeplanen 2017)

September

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
36.	1. Turdag	2. Bake til bollefesten Vis og fortell samling tirsdager. Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) Turdag	3. Turdag	4. Tema: Barn i andre land - Italia Førskolegruppe Turdag	5. Tur til Montana Musikksamling Middag: Hjemmelaget lasagne m/ grønnsaker	6. Bok: Sint og glad i barnehagen	7. Colosseum
37.	8. Planleggingsdag. Bhg stengt	9. Høstfest for skolebarna kl. 14.00 – 15.00 Turdag	10. Turdag Foreldremøte kl. 19.00- 20.30???	11. Tema; Barn i andre land; Italia-arkitektur Romas arkitekturhistorie – Store norske leksikon Førskolegruppe Turdag	12. Tema; Barn i andre land-Italia. Lage colloseum Spansk Nasjonaldag Turdag Middag: kjøttboller m/pasta og tomat saus	13. 	14.
38.	15. Turdag	16. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	17. Barn i andre land- Italia: Leker; Stega Comanda Colore	18. Nasjonal brannveruke Evakueringsøvelser Førskolegruppe Turdag	19. Feire Karusellen barnehage 35 år (21.09) 😊 Middag: Minstronesuppe	20. Peterkirken	21. Hurra! Karusellen 35 år 😊
39.	22. Turdag til Lekeklassen Eventyr/bok: Pinoccio	23. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	24. Turdag	25. Tema: Barn i andre land – Italia; klima, vær eksperiment vulkan Førskolegruppe Turdag	26. Muikksamling Temaarbeid Turdag Middag: Fritatta	27. Bok: Mobbing i barnehagen, M. Onshuus Lysebø og Elin G. Bratt	28.
40	29. Turdag	30.	 Trevifontenen				

OKTOBER

Innhold:

Årstid høst
Tema; Barn i andre land - Hellas
Gresk mytologi vs norrøn mytologi;
Arrangere Olympiske leke ala
Karusellen
Temaavslutning
Dikt
Markere FN dagen
Høstutstilling
Halloween 31.10
Høstutstilling og kafe i barnehagen

<https://snl.no/Hellas>

Hvorfor vi har ulike værforhold
Hovedstad; Athen, flagg, klima, filosofer, toga,
Alle kulturer har sine egne myter og måter å forklare verden på
Olympiske leker, keramikk

Oppsummere og gjøre ferdig arbeid i forbindelse med tema.
Lage dikt om tema vi har hatt i år
Rettighetsslottet / enkel førstehjelp
Oppsummere og dokumentere tema gjennom året
Vi forteller om tradisjonen og lager gresskarlykt og suppe
torsdag 30.10 KL. 15.00 – 16.00 for foreldre m/familie

Sang: "Oktober sangen"

Bøker: «Myter og mektige monstre i det gamle Hellas»
«Rettighetsslottet», «Grønne tanker, glade barn»,
«Kunsten å møte en bjørn»
Kunst: Lage Toga (Gresk drakt)
Lage OL laurbærkrans og keramikk
Musikk; Gresk folkemusikk, «Sirtaki
dans» og «Zobra dans»

Arbeidsmåter:

Årstid; høst; I Hellas er det behagelige temperaturer og lite regn på høsten. Hos oss kan vi få raskt synkende temperaturer og normalt mye regn. Vi samtaler rundt årstidene og om hvorfor vi har ulike værforhold.

[https://snl.no/Hellas' geografi](https://snl.no/Hellas_geografi)

Barn i andre land – Hellas; I løpet av denne perioden skal vi utforske Hellas sammen med barna. Vi skal bli kjent med landets hovedstad, - <https://snl.no/Athen>, klima, flagg, lære om filosofer; [https://snl.no/filosofiens historie](https://snl.no/filosofiens_historie) og tradisjonelle klær som toga; <https://snl.no/toga>. Vi skal gjøre dette gjennom samtaler, bilder og kunstaktiviteter. **Lage Toga;** Barna lage sin egen Toga med bruk av papir fra stor rull, garn og saks.

Gresk mytologi vs norrøn mytologi Vi blir kjent med den gamle greske og norrøne gudeverden. Ved å sammenligne gudene, kan barn lære om hvordan forskjellige kulturer har forstått og forklart verden rundt seg gjennom tidene.

Olympiske leker: Vi arrangerer Karusellen Olympiske leker 2025. Vi starter med en høytidlig åpningsseremoni. Vi deler barna i grupper hvor barna velger hvilke land de vil representere. Det bli løpetafett, ballkast, hinderløype, lengdehopp og sekkeløp. Vi avslutter med en avslutningsseremoni, hvor alle får diplom og medalje for deltakelse.

Keramikk: Vi skal se på bilder og snakke om keramikk i gamle Hellas, slik som keramikkformer og stiler. Vi lager keramikkvaser og gjenstander i leire etter inspirasjon fra den greske antikkens kunst. Vi tegner mønstre og fargelegger/ maler bilder av egne vaser; - <https://www.britannica.com/art/Greek-pottery>

Musikk: Høre på tradisjonell musikk fra Hellas, se på "Zobra-dansen" og "Sirtaki-dansen" og prøve å lære noen enkle bevegelser.

Markere FN dagen: Vi viser rettighetsslottet – et digitalt program fra Redd Barna – med informasjon, film og quiz. Vi snakker om barns rettigheter og hva de betyr, at alle barn i verden har rett på disse rettighetene. Vi har samlinger med vårt Psykologiske førstehjelpsprogram for barnehagebarn; «Grønne tanker – glade barn» Gjennom «grønne» og «røde» tanker snakker vi om gode og dårlige følelser, opplevelser og hemmeligheter.

Enkel førstehjelp: Hvordan kan vi hjelpe dersom noen er lei seg, eller slår seg? Vi tilkaller voksen, trøster, blåser på, plastrer ved behov. Gjøre enkle «førsthjelpsøvelser»

Lage dikt: Barna inviteres til å være med å skrive dikt (med eller uten rim) som handler om tema gjennom året. Diktet blir lest opp på høstutstillingen vår.

Høstutstilling: Vi «varsler» slutten på tema med en Høstutstilling i barnehagen. Den vil vise innsamlet materiale og arbeider som er gjort gjennom året. Dere inviteres til underholdning fra barna, omvisning og servering av høstsuppe, kake og kaffe ☺

Mål:

Barn i andre land; Fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller for ulike kulturer og tradisjoner. La barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. Gjennom de valgte aktivitetene får barna også ut fra egen mestring og forutsetninger oppleve glede, mestring og felleskap gjennom varierte fysiske aktiviteter. Gjennom arbeid med kunst støttes barna i å være aktivt skapende i egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Gjennom utforsking av geometriske former og mønstre, farger og tekstur får barna utvikle sin estetiske sans og finmotorikk. (Rammepl 2017).

Markere FN dagen: Barnehagen skal i samsvar med Rammeplanen og norske lover følge konvensjonen om barns rettigheter. Vi er pliktig til å informere barn om deres rettigheter. Samtidig er vi også pliktige til å hjelpe barn som opplever sin barndom vanskelig og konfliktfylt. Vårt mål er å hjelpe barna med å sette tydelige grenser for seg selv og andre. Samtidig vet de at de kan komme til oss ansatte i barnehagen for å få hjelp, og at de blir sett og hørt. Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Vi vil aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trygghet, trivsel, tillit, tilhørighet, glede og mestring. Vi skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger. (jf. rammeplanen, 2017) Dette arbeides det med gjennom hele året.

Høstutstilling: Samlet gjennom året har vi gjort et lite utvalg tema innenfor de viktigste områdene i arbeidet vårt med å bygge opp og videreutvikle barnas interesser, innspill, forståelse, kunnskap og progresjon. Denne årsplanen er bygget opp rundt barnas egne interesser og innspill, samt innspill fra foresatte og de ansattes vurdering av barnegruppens behov. Andre prosjekter; altså barnas allerede pågående aktivitet (her og nå) kommer i tillegg eller i stedet for våre formelle planlagte aktiviteter. Høstutstillingen holdes for å dokumentere og vise frem noe av det vi har arbeidet med gjennom året. Samtidig markerer høstutstillingen overgangen til barnehagens faste aktiviteter og tradisjoner, som de to siste månedene i året preges av.

Oktober							
Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
40.			1. 	2. Tema; Barn i andre land; Hellas. Bli kjent med Athen, flagg og klima Førskolegruppe	3. Tyskl Nasjonaldag Barn i andre land: Filosofer, tradisjonsklær – Toga Middag; Gresk pita wraps	4. 	5.
41.	6. Turdag (Høstferie for skolen.)	7. Tema; Lage Toga Bake til lunsj Vis og fortell samling tirsdays. Ta med 1 leke/ting hjemmefa (ikke lydleker) Turdag	8. Turdag	9. Tema: Barn i andre land- Hellas. Gresk og Norrøn mytologi	10. Middag; Mousaka https://www.matprat.no/oppskrifter/gjester/moussaka/	11. Toga	12. Spania nasjonaldag
42.	13. Turdag	14. Tema: Lage Olympisk laurbærkrans Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	15. Turdag	16. Tema; Olympiske leker https://snl.no/OL_olympiske_leker Turdag	17. Arrangere Karusellen bhg Olympiske leker 2025 Middag: Fasolada – Gresk bønnesuppe	18. Bok: Kunsten å møte en bjørn	19.
43.	20. Turdag	12. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	22. Turdag	23. Tema; Barn i andre land; Hellas - keramikk Turdag	24. førstehjelpsøvelser Markere FN dagen «Rettighetsslottet» Gjøre enkle førstehjelpsøvelser Middag; Pastitsio- Lasagne	25. 	26. Sommertid slutt
44.	27. Turdag	28. Tema: Lage dikt Bake pepperkakebygg til pepperkakebyen Turdag	29. Turdag	30. Høstutstilling og kafe. kl.15.00-16.00 Foreldre m/familie er hjertelig velkommen	31. Sirtaki og Zobra dans Halloween Middag: Gresskarsuppe		

NOVEMBER

Innhold:

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI
Juleforberedelser
Bake pepperkakehus
Bake pepperkakehjerter/ figurer
Planleggingsdag 07.11 Bhg stengt

Få kjennskap til høytider og tradisjoner.

Lage julegaver og pynt

Bake modell av barnehagehuset, Førskolegruppen baker eget pepperkakehus (Atelier / Galleriet vårt)

Sanger: "November sangen" "Lucia sangen" Julenissens Bjeller, Arne Bendixen

Bøker: «Simens adventsbok», «Karsten + Petra har Luciafest»

Bordvers: «kjente bordvers med «julevri»

Arbeidsmåter:

Høytider og tradisjoner: November og desember er den perioden hvor vi har flest tradisjoner knyttet til aktivitetene i barnehagen.

Mandag 01. desember starter vi adventssamlingen i barnehagen. Samlingen begynner kl. 09.30 og varer ca. 45 min. hver dag i hele adventsperioden.

Da sitter vi i ring foran peisen i stuen og tenner adventslys og synger adventssang. Vi leser fra "Simens Adventsbok", synger julesanger, leser julefortellinger og trekker kalender. Vi arbeider med julegaver og julepynt i grupper.

Bake pepperkakehus: Vi begynner med å bake pepperkakehus (etter modell av barnehagehuset) til pepperkake byen i begynnelsen av måneden. Alle er med på å forme huset og sørger for pyntingen 😊
Vi levere pepperkakehus og pepperkakebygg til Pepperkakebyen.

Førskolegruppens pepperkakehus: Barna måler opp leke atelier / Galleriet vårt i barnehagen eller et annet bygg om de ønsker det. De velger sammen hvilke måleredskap de vil bruke. Eks, føtter, steg, meterstokk, planker eller annet. Deretter lager vi en arbeidstegning som forminskes i målestokk. Barna klipper ut delene til huset i papp i samsvar med arbeidstegningen. Barna er med å sette pepperkakedeig, og baker pepperkakehus. Den ansatte setter sammen huset for barna (sikkerhet: smeltet sukker/ karamell til å lime med). Barna pynter huset med melisglasur, non – stop, seigmenn, marshmallows eller annet de ønsker å pynte med.

Julegaver og pynt: Vi begynner også tidlig med å lage julegaver og julepynt. Barna tilbys et utvalg av mulige julegaver i juleverkstedet vårt. Barna får også lage gaver og pynt etter egen fantasi og skaperlyst. Aktivitetene tilpasses barnas interesser, alder og utviklingsnivå. Noen aktiviteter er "obligatoriske", mens andre er tilbud til de mest ivrige. Vi spiller julemusikk for å få den rette stemningen ☺

Mål:

Høytider og tradisjoner: Vi begynner juleforberedelsene tidlig fordi vi ønsker at "julestria" skal gå i et rolig og behagelig tempo for barna. Dessuten er det knyttet en del forventninger blant barna til barnehagens tradisjoner. Julen og påsken er våre viktigste høytider.

Gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. Samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barnas tenkning.

Pepperkakehus: Barna får verdifull matematikk i praksis. Barna får kunnskap om ulike måleredskap og måleenhet, geometriske former og rom. Barna får arbeide med tre – dimensjonalt materiale

DESEMBER

Innhold:
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Rampenissen
Adventssamling fra 01.12 kl. 09.30
– 10.15 hver dag
Juleforberedelser
Bake julekaker
Besøke pepperkakebyen
Julevandring i Årstad kyrkje
Feire Lucia 12.12

Få kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnehagen
Flytter inn i barnehagen 1.12
Tenne lys, lese adventsbok, lese julefortellinger,
Synge julesanger, trekke adventskalender mm
Lage julegaver og pynt
Pepperkaker og kakemenn
Vi drar til pepperkakebyen og ser på egne og andres byggverk
Adventssamling i kirken
Vi går lucatog på Haraldsplass sykehus

Sanger: "Desember sang" «På låven sitter nissen» «Julenissens bjeller», «Musevisa», nissedans mfl (Det utarbeides et eget julesang hefte)

Bordvers: Nissen den lure

NB! Nissefest og Nissefest og julekafe 18.12 Foreldre med familie er hjertelig velkommen kl. 15.00 – 16.00

Arbeidsmåter:

Etikk, religion, filosofi og progresjon i tema; Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold (rammeplanen, 2017). Gjennom aktivitetene i adventssamlingene og i juleforberedelsene beskrevet i november og desember får barna kjennskap til fortellinger, tradisjoner, grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen.

Julevandring i Årstad kirke: Hvert år blir de de eldste barna invitert til julevandring i Årstad kirke som er en barnetilpasset formidling av julebudskapet – hvorfor vi feirer julen.

Rampenissen flytter inn: Rampenissen har varslet at han også i år vil bosette seg i barnehagen i desember. Helt siden 2019 har han varslet sin ankomst pr brev til barnehagen. Vi vet av erfaring at rampenissen finner på mye som for oss oppleves som tøysete og rampete. Han «rydder» klær og leker helt annerledes enn det vi er vant til og barnas melk har blitt både gul og rød og blå. Rampenissen har kastet mye boss på utelekeplassen vår også, men barna tar heldigvis ansvar for å plukke opp og sortere. Rampenissen legger gjerne små kort i adventskalendren vår hvor han forteller om aktiviteter han har planlagt for barna. Han «treffer» barna godt med ideene sine, så han prøver nok så godt han kan å være en hjelpsom og hyggelig venn. Vi håper vi kan få til et godt naboskap med Rampenissen denne måneden, og at han har lært masse fra barna om både god miljøatferd og om å holde orden i sakene sine. Vi vil uansett hjelpe barna med å skrive brev til Rampenissen slik at han kan få gode råd og klare beskjeder om barnas forventninger til besøket. Noen regler for felleskapet må vi jo ha for å trives og ha det godt sammen!!!

Feire Lucia: Vi feirer på tradisjonelt vis med Lucia opptog på Diakonissehjemmets sykehus på Haraldsplass. Dette er en tradisjon barnehagen har hatt siden den åpnet i 1990, bare avbrutt av pandemien i 2020 og 2021. Barna pyntes med kremmerhushatt eller med glitter. Den /de eldste jenten(e) blir Lucia dronning og bærer lysekroner. Vi deler ut hjemme bakte "lussekatter", også kalt Lucia boller.

På nissefesten møter barna i barnehagen med "nisse" klær. Da skal vi danse nissedans, gjøre nissestreker, spise nissegrøt og kanskje ..... kommer nissen?

På julekafeen i barnehagen inviteres foreldre m/fam. til underholdning fra barna, salg av julekaker og gang rundt juletre.

Mål:

Etikk, religion og filosofi; Vi lar kristne grunnverdier og den kristne kulturarven komme til uttrykk ved tradisjonelle aktiviteter foran høytidsmarkeringen.

Med kristne grunnverdier forstås medmenneskelighet eller nestekjærlighet, tilgivelse, menneskeverd, likeverd, ansvar for fellesskapet, ærlighet og rettferdighet. Dette er verdier vi også finner igjen i de fleste religioner og livssyn». Gjennom høytidsmarkering får barna erfaring med religion som del av samfunnet utenfor barnehagens gjerder. Arbeidsmåten tilrettelegger for at barn kan utvikle interesse, toleranse og respekt for hverandre. Rammeplanen forutsetter at personalets arbeid med høytidsmarkering, som alle andre aktiviteter, tar hensyn til det enkelte hjemts kulturelle, religiøse og verdimeslige tilknytning (2011, s. 12).

Juleforberedelser: Ta vare på en del av våre tradisjoner og kulturformidling. Kose oss sammen og legge vekt på felles opplevelse. Skape stemninger og innfri forventninger. Være bevisst den betydning personalet har som forbilder og opptre slik at barna får støtte i sin egen identitet og respekt for andre.

Rampenissen; Nye generasjoner påvirker og skaper nye tradisjoner. Rampenissen er en slik tradisjon. Gjennom Rampenissen vil vi ta i bruk effekten av «omvendt psykologi» og tøysete lek i arbeidet med barnas kjennskap til, forståelse og refleksjon over grunnleggende normer og verdier.

VI ØNSKER DERE ALLE EN GLEDELIG JUL OG ET GODT NYTT ÅR!!!
Hilsen Anita, Aleksandra, Aasta og Marit

Desember

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
							 Rampenissen flytter inn i barnehagen 1.12
49.	1. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG. TENNE 1. LYS Best Sundry to Advent	2. Bake lussekatter	3.	4. shutterstock - 160204130	5. Musikksamling Middag: Tur	6. Spanias Grunnlovsdag	7. 2.søndag i advent
50.	8. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG. TENNE 2. LYS 	9.	10.	11.	12. Feire Lucia (13.12) På Haraldsplass sykehus 	13. 	14. 3. søndag i advent
51.	15. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG TENNE 3 LYS 	16.	17.	18. NISSEFEST m/ julekafe kl. 15.00 – 16.00 Foreldre m/fam er hjertelig velkommen	19.	20.	21. 4. søndag i advent (skolens juleferie 22.12-03.01)
52.	22. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG TENNE 4. LYS (skolens juleferie) 	23.	24. JULAFTEN GODT JUL	25. 1. JULEDAG 	26. 2. JULEDAG	27.	28.
1.	29. BARNEHAGEN ÅPEN VED 4 ELLER FLERE PÅMELDTE BARN	30. BARNEHAGEN ÅPEN VED 4 ELLER FLERE PÅMELDTE BARN	31. Nyttårsaften. GODT NYTT ÅR!	1.1 1. Nyttårsdag	02.01 Planleggingsdag Bhg sengt		

TID	HVA	MÅL
07.30 – 09.30	Tidligvakt kommer, og barnehagen åpner Fri lek i spisestuen. Spill, tegning, lego, perle med mer	Barn og foreldre blir møtt og skal føle seg velkommen Foreldre og ansatte utveksler beskjeder En rolig start på dagen før frokost.
07.45	Mellomvakt, tidlig kommer	
08.15	Mellomvakt, sein assistent kommer	
08.30	Seinvakt assistent kommer	
08.45	Frokost Rundstykker, brød / knekkebrød med variert pålegg	Felles frokost og samtale. Lesestund i stuen for dem som ikke spiser.
08.15	Tannpuss	Etter frokost for dem som har spist og etter avtale med foreldre
NB! BARNA MÅ VÆRE KOMMET I BARNEHAGEN TIL 09.30. KJERNETID FRA 09.30 – 14.30 (Ved behov gjøres avtaler m/ personalet)		
09.30 – 10.30	Seinvakt førskolelærer begynner Tilrettelagte aktiviteter / fri lek (tirsdag, torsdag og fredag) Samlingsstund; dagtavle, sang, dans, instrumenter, dikt, eventyr mm Felles rydding	Formelle og uformelle læringsaktiviteter ute / inne Oppøve ulike ferdigheter. Sosialt samvær Lære barna å ta ansvar for tingene, sortere og holde orden.
09.30 – 14.30	Turdag / utflukt (mandag og onsdag)	Pedagogisk tilrettelagt med tema, frilek og friluftsliv
09.30 – 11.45	Utegrupper – frilek ute, tirsdag, torsdag og fredag.	Få frisk luft og anledning til fysisk utfoldelse ute og valg av aktiviteter. NB! Barna er ute minimum 4 – 5 timer hver dag. Ta med klær etter vær!!!
11.00	Fruktmåltid	Frukten deles opp og spises ute/ inne
11.45 – 12.15	Samlingsstund	Felles og delt etter alder og modning, i barnehagen eller på turområdet
12.15 – 13.00	Lunsj Brød, korn og gryn, varm mat, påsmurt, bålmat (se ukerytme)	Brød, korn og gryn, varm mat, påsmurt, bålmat (se uke-Rytmen) Skape Gode matvaner. Øving i å smøre maten selv. Ta hensyn til hverandre.
12.15 – 14.14	Personalet avvikler pause (ved turdag ½ t kortere arbeidsdag)	Organisere dagen til det beste for barna og ivareta ansattes behov for hvile
13.00 – 13.30	Hvilestund: Lese bok, lytte til eventyr eller musikk, eller annen aktivitet som barna finner avslappende.	På utedagene / turdager organiseres fortellerstund for hvile etter lunsj. Barna hviler ellers på madrass / sofa: de yngste i dukkestuen og de eldste i stue eller spisestue. Få nødvendig hvilke.
14.30		Utelek på lekeplassen
13.30 – 16.30	Tilbake fra utedag / tur	Frilek og valg av aktivitet ute
14.30	Utegrupper: Utelek på lekeplassen	
15.00	Tidligvakt førskolelærer går	
15.30	Ettermiddagsmat	Påsmurte knekkebrød og grønnsaker
	Tidligvakt assistent går	
15.45	Ryddetid	Alle rydder det de har holdt på med også de som går tidligere
16.15	Mellomvakt tidlig assistent går	
16.30	Mellomvakt sein, assistent går Barnehagen stengt. Seinvakt går.	

NB! Hent barnet slik at personalet kan gå kl. 16.30. (NB! Bhg. åpningstid er lik arbeidstiden.)

Gi alltid beskjed til personalet når barnet er hentet! Blir barnet hentet av andre enn foreldre, skal barnehagen alltid ha beskjed.

Gul og rød gruppe	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
<p>INHOLD OG PROGRESJON</p> <p>HVA</p>	<p>Samling med dagtavle, månedssang og hva som skal skje denne uken</p> <p>«Samtalekroken»</p> <p>Utedag / Turdag i nærmiljøet med formelle læringsaktiviteter beskrevet i årsplan</p> <p>Lunsj; medbrakt brødmat, fiskemat eller bålmat</p>	<p>(Daglig leder kontor/ admi)</p> <p>Vis og fortell – samling «Ta med leke-dag»</p> <p>Utegrupper: Temabaserte aktiviteter iht årsplan med vekt på kunst, kultur og kreativitet</p> <p>Arbeidsprogram: Bake rundstykker eller brød/lunsj (turdag for grønn gruppe)</p>	<p>(Daglig leder kontor/ adm)</p> <p>Samling med dagtavle Temabasert</p> <p>Utedag / Turdag i nærmiljøet med formelle læringsaktiviteter beskrevet i årsplan</p> <p>Lunsj; medbrakt brødmat, fiskemat eller bålmat</p>	<p>Stasjonsprogram/ lekegrupper, spill, lese</p> <p>Førskolegruppe; Arbeidsbok – Trampoline, «Lydtog», lydspill, Alias, «grønne tanker, Glade barn» Lekebaserte aktiviteter</p> <p>Utegrupper: Frilek og valg blant ulike aktiviteter på uteplassen Arbeidsprogram: koste lekeskuret /Atelier Lunsj: korn og gryn produkter (Turdag for grønn gruppe)</p>	<p>Musikksamling: Sang, musikk, dans, instrumenter, dans og dramalek</p> <p>Turdag / Utegrupper: Annenhver uke Arbeid med prosjektarbeid /tema og valg blant ulike aktiviteter på uteplassen (miljølære/vekselbruk, snekre, male i atelier, småkryp, nedbrytningsprosesser eller arbeide videre med barnas egne påbegynte aktiviteter - progresjon) Barnas egne prosjekter blir prioritert og bygget videre på</p> <p>Arbeidsprogram: Koste fallmatter ute Lunsj: varm mat</p>
<p>FREMGANG-MÅTE</p> <p>HVORDAN</p>	<p>Samtalekroken: frivillig uformell samtale med ped. leder for barn som de vil vise frem og fortelle om i samtalen</p> <p>Turdag Felles turdag for gruppen til Svartediket, Demmen, Borgeren eller skogsområder ved Ulriken eller kulturelle utflukter i byen vår. Barna er med å velge turområde annenhver uke. Hver vinter er det skøyteopplæring i Bergenshallen (minimum 6 uker i januar / febr)</p>	<p>Dagtavle Barna tar med leke/ ting hjemmefra som de vil vise frem og fortelle om i samlingen (1 ting hver)</p> <p>Utegrupper Aldershomogene eller blandede i formell læringsaktivitet i Atelier eller på uteplassen Koste og rydde i lekeskuret / Atelier</p>	<p>Turdag Dagtavle; månedssang, sanger, rim, regler, lese bøker, eventyr</p> <p>Felles turdag til Svartediket, Demmen, Borgeren eller skogsområder ved Ulriken eller kulturelle utflukter i byen vår. Gjøre ulike forsøk iht tema og interesser, orienteringslek, regelleker mm</p>	<p>Dagtavle; månedssang, sanger, rim, regler, bøker, eventyr, tema, Spille spill, lesegruppe/ dramalek</p> <p>«skoleforberedende aktiviteter ute eller inne med fokus på språk, sosiale kompetanse, vennskap, og matematikk. «Play date»</p> <p>Utegrupper: Frilek hjelper til med matlaging og dekking av bord etter tur. Bake ut rundstykker Grupper av barn hjelper til med matlaging og dekking av bord etter tur</p>	<p>Felles samling med dagtavle, sang, musikk, dans, sangleker, instrumenter eller dramalek</p> <p>Turdag /Utegrupper: Barna er med å velge tursted, leke-aktivitet / lekegruppe. Regelleker</p> <p>Barna hjelper til, etter ønske og mestring, med å koste fallmatter, trapper og terrasse i utetiden.</p> <p>Grupper av barn deltar i tilberedning og forberedelser til måltidet etter alder, mestring og ønske etter turtakingsprinsippet.</p>
<p>MÅL</p> <p>HVORFOR</p>	<p>Gi barna regelmessig tilgang til å samtale med ped. leder ivareta godt psykososialt miljø</p> <p>Felles opplevelse. Bli kjent med naturen og miljøet. Div uteaktiviteter/ friluftsliv for å bli glad i naturen og få bruke alle sansene våre Bærekraftig utvikling, fysisk fostring. Sosial trening Ta del i demokratiske prosesser. Få medvirke i egen hverdag Arbeide tverrfaglig med fagområder i rammeplan. Forskning, forsøk og førstehåndserfaringer Felleskap og vennskap</p>	<p>Øve språk og fortelle sammenhengende. Øve begreper og utvikle matematikk og teknikk. språkforståelsen. Utvikle evne til å lytte og turtaking. Sosiale ferdigheter og selvregulering. Legge til rette for et inkluderende felleskap</p> <p>Velge lekaktivitet og «lekegruppe» ute / inne. Være medvirkende og medbestemmende. Ta del i arbeidsfelleskap Delta i forberedelser og matlaging og få kunnskap om kosthold og gode matvaner.</p> <p>Frilek og valg av aktivitet</p>	<p>Felles opplevelse. Bli kjent med naturen og miljøet. Div uteaktiviteter/ friluftsliv for å bli glad i naturen og få bruke alle sansene våre. Bærekraftig utvikling, fysisk fostring. Sosial trening Ta del i demokratiske prosesser. Arbeide tverrfaglig med fagområder i rammeplan. Forskning, forsøk og førstehåndserfaringer</p> <p>Etablere vennskap og skape gode relasjoner mellom og på tvers av alder og kjønn. Inkludere barn i lek og aktivitet.</p> <p>Stimulerer barnas sosiale kompetanse</p>	<p>(Ut)forskning og eksperimentering av tema gjennom Kunst, kultur og kreativitet, natur, teknikk, miljø og matematikk og bærekraftig utvikling. Bearbeide inntrykk via uttrykk. Opplevelse av å være inkludert og betydningsfull ved å delta i arbeidsfelleskap.</p> <p>Gi varierte oppgaver og utfordringer tilpasset alder og modning og bli anerkjent for sin innsats for felleskap Gi rom for etablering av mangfold i vennskap og verdsette barnas egne omsorgshandlinger</p> <p>Støtte barnas emosjonelle, sosiale og moralske utvikling.</p>	<p>Felles samling hvor det legges vekt på det musikk -og dramafaglige. Øve inn ulike sanger, sangleker, dans, regler, dramatisere eventyr og fortellinger, musikkeventyr mm.</p> <p>Ta i bruk og bli kjent med ulike instrumenter. Språktrening, begreptrening, artikulasjon og rytme. Bruke kroppen til musikk. Involvere barna i planleggingen; Tilpassede aktiviteter etter alder, modning og interesser. Følge opp barnas initiativ og forslag, interesser – prosjektarbeid. Frilek og aktivitet på tvers av alder og kjønn</p> <p>Friluftslivsaktiviteter; natur og miljø Fokus på sunt og variert kosthold og sosial og kulturell betydning</p> <p>Gi barna rom for gode samtaler ved bordet. Støtte og utvikle barnas uttrykk, ytringer og fortellinger</p>

UKERYTMEN

